

JÓESTÉT!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Calea Regele
Ferdinand 64-66. Automata-telefon: 20-61.
Törvényszéki lajstromozási szám: 44.
Dos. No. 890-1933. Trib. Cluj, Secția III.

Kiadótulajdonos:
„JÓESTÉT!” Ujságkiadóvállalat R.-T.
Felelős szerkesztő és igazgató:
MAYER ANTAL

CLUJ, 1939. NOVEMBER 22.
VIII. évfolyam, 311. szám.

Szerda

Francia vélemény szerinti

Olaszországra óriási szerep vár a jövőben

Mussolini beszédének nemzetközi visszhangja — Svájci tiltakozása Berlinben és Párisban semlegességének megsértése miatt — Japán és a Szovjet csejzmenye

(LONDON.) (Reuter-Rador.) Mussolini miniszterelnök szombaton elmondott beszédének, amint arra előre is számítani lehetett, igen nagy visszhangja támadt a nemzetközi sajtóban. A lapok különösen a beszéd azon részeit emelik ki, ahol a Duce a következőket mondotta:

„Nincs békebeli gazdasági politika, csak háborús gazdálkodás van”, továbbá, hogy

„Itália most már megáll a magy lábán is és ez ad erőt tervei kivitelére”.

A „Times” az írja, hogy Mussolini hallatlan erőfeszítéseket tesz a konstruktív politika fentartására és úgy látszik ez sikerül is neki. Az eredmények és az a fontos pozíció, amelyet az ifjú Itália most betölt, mindenesetre a Duce előrelátását igazolják. Olaszországgal számolni kell és pedig minél hosszabb időre nyulik ki a háboru, annál is inkább.

A francia sajtó, amely eddig bizonyos elítéléssel nyilatkozott az önállóság elvéről, most egyszerre megváltoztatta ebbeli felfogását. A „Temps” a következőket mondja:

— Az autarkia szemmel láthatólag egyedül alkalmas az önállóság biztosítására.

Mussolini miniszterelnök politikai zsenijének dicsérete hangzik a Matin következő mondataiból:

— Kizárólag Mussolini helyes, önállósító politikája eredményezte azt, hogy Olaszország nem kényszerült a háborúba való beleavatkozásra. A Duce szerezte meg a szabad cselekvés hallatlan előnyét és ez teszi Rómát ma igazán számottevővé.

A „Paris Soir” így ír: — Itáliára kétséget kizárólag óriási szerep vár a jövőben, amit Franciaország politikáinak nem szabad szem elől tévesztetni. Róma olyan erő, amellyel számolni kell.

Igen figyelemreméltóan ír a szombati beszédéről az amerikai sajtó is. A „Newyork Herald Tribune”, amely eddig eléggé éles olaszellenes hangot ütött meg, most hangsúlyozza, hogy Itáliára a jelenlegi kavarodásból való kibontakozásban szinte még elképzelhetetlen, sorsdöntő szerep vár.

Mussolini méltatásától hangos a német sajtó is. A „Berliner Börsenzeitung” megjegyzi, hogy

Itália a szankciók életbeléptetésének negyedik évfordulóját az önére jében vetett hit jegyében ülte meg. Erre meg is van minden oka. Mussolini ugyanis realista és vezetése alatt az olasz politika egyre fontosabb értékelésre tesz

szert. A Duce felismerte azt az igazságot, hogy a modern államban nem lehet szétválasztani a belpolitikát a külpolitikától és ezért minden belső intézkedés kihatással van a kifelé folytatandó akcióira is. A belső felépítettség az a biztos alap, amelyen a kifelé irányuló célok megvalósításának lehetőségei nyugosznak.

A svájci lapok is hasábos cikkekben foglalnak állást a Duce beszédével kapcsolatban. A „Baseler Nachrichten” megállapítja, hogy

mindaddig aligha lesz komoly eshetősége a békének, amíg a Duce nem kezdeményez újabb akciót ennek érdekében. Erre azonban még jobban fel kell készülnie. Erre utalt akkor, amikor hangoztatta, hogy Olaszország nem semleges, de készül és vár az adandó alkalomra, amikor a morális erő-

höz hatalmi (fegyveres) erély is járulhat.

DR. LEY KIÁLTVÁNYA (BERLIN.) (DNB) A Reichsorganisationsleiter dr. Ley a brit-francia gazdasági együttműködési szerződés ellen-súlyozására kiáltványban fordult a német nemzethez, amelyben többek között a következőket mondta:

— Németország kormánya a külföldről erősödő nyomás ellensúlyozására mélyreható intézkedésekkel felel, amelyeknek célja, hogy a brit-francia terveket lehetetlenné tegye. Ebből a célból elhatározta, hogy az eddigi 8 órai munkanap helyett bevezeti a 10 óras munkanapot délből kétórás ebédszünettel. A túlórákat, valamint az éjjeli munkát külön díjazza. A szabadságokra vonatkozólag az eddigi rendelkezések maradnak életben. A kormány egyidejűleg gondoskodik arról, hogy áremelkedés ne álljon be, ellenkezőleg, hogy bizonyos elsőrendű közszükségleti cikkek olcsóbbodjanak.

A felhívás megállapítja, hogy Németország gazdaságilag ma előnyösebb helyzetben van, mint valaha volt és ezért a győzelmet ezen a téren ki fogja vinni magának. A fegyver volt és marad: a szocializmust kell szembe állítani a kapitalizmussal.

A hollandiai sajtó dr. Ley felhívásával foglalkozva, hangsúlyozza, hogy annak erőteljes hangja mellett a magabizása is figyelemreméltó.

Német repülőgépek Anglia és Franciaország felett

(PÁRIS.) (Rador.) Lyonban és a Rhon folyó völgyében tegnap kétszer is volt légvédelmi riadó. Az egyik reggel 9 óra 55 perctől 10 óra 20 percig tartott, a másik légvédelmi riadó pedig Normandia területén volt délelőtt 10 óra 25 perckor.

LÉGIRIADÓK ANGLIÁBAN

(LONDON.) (Reuter.) A kedvezőtlen időjárás ellenére is igen erős volt tegnap a német légitvekenység. Riadók voltak Essex-grófságban, Firth of Forthnál, Londonban, Manchesterben, Harwichban, Folkestoneban és Doverben is. Az intézkedésre mindannyiszor német gépek megjelenése adott okot. Megfigyelték, hogy a gépekben esett-e kár, nem sikerült.

(LONDON.) (Rador.) Felderítő német repülőgép nagy magasságban repült el a Themze folyó völgyében az Essex grófság és Kent hercegség déli része felett. A német repülőgép egész London külvárosáig merészkedett el. A német repülőgépre az angol légelhárító ütegek számos lövést adtak le, majd nagy angol vadászrepülőgépek vették üldözőbe. A német gép olyan magasságba repült, hogy szabad szemmel nem volt látható. Valószínűnek látszik, hogy a gépnek sikerült elmenekülnie, mert később Anglia délkeleti vidékén volt légiriadó, amelynek elrendelésére ennek a gépnek a megjelenése adott okot. A légiriadó két óra hosszat tartott.

(LONDON.) (Rador.) Skócia egyik északi városában hétfőn a légvédelmi szíriának ellenséges repülőgép megje-

lenését jelentették. A légvédelmi riadó 20 percig tartott. A légelhárító ütegek több lövést adtak le a repülőgépre, amelyről azt hiszik, hogy német felderítő repülőgép volt.

EREDMÉNYTELEN BOMBÁZÁS

(LONDON.) (Rador.) Az angol tengerészeti minisztérium közli a következőket: „Hétfőn délután német bombázó repülőgép eredménytelenül bombázott az Északi-tengeren egy angol torpedórombolót.

NÉMET JELENTÉS

(BERLIN.) (Rador.) A DNB jelenti a következőket: November 20-án a német repülőgépek folytatták felderítő tevékenységüket Anglia és Franciaország felett is, annak ellenére, hogy a légköri viszonyok rendkívül kedvezőtlenek voltak. Hatalmas vihar és eső akadályozta meg a tisztán való látást, ennek ellenére a német repülőgépek rendkívül értékes tájékoztató adatokat szereztek. Anglia déli és északi vidékén több ízben volt légvédelmi riadó. A London külvárosáig eljutott német repülőgépekre az angol légelhárító ütegek erős tüzet nyitottak, majd angol nehéz vadászrepülőgépek vették őket üldözőbe, de minden eredmény nélkül, mert a légelhárító ütegek lövedékei nem jutottak el arra a magasságra, amelyen a német gépek repültek. A francia terület fölött végzett felderítő szolgálat során az ellenséges légelhárító ütegek meg sem kísérelték a beavatkozást.

NÉMET GÉPET LŐTTEK LE HOLLANDIÁBAN

(HÁGA.) (Havas.) Holland légvédelmi ágyuk tűz alá fogtak egy német gépet, amely Limburg felett igyekezett átkelni a holland légi felségterületre. Az ágyuk egyike eltalálta a gépet, amely lezuhant. A gép vezetője és pilótája szörnyethaltak.

(AMSZTERDAM.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség tudósítja azt jelenti, hogy a német repülőgépnek holland területen történt lelövésével kapcsolatosan a holland kormány demarsot intézett Berlinhez, amelyben tiltakozik a német repülőgépeknek holland terület felett történt sorozatos átrepülése ellen. Hivatalos helyen a leghatározottabban megcáfolják azokat a külföldön elterjedt híreket, mintha a német kormány engedélyt kért volna Hollandiától, hogy a német gépek átrepülhessenek holland terület felett.

VEDEKEZNEK A SEMLEGESEK

(KOPPENHÁGA.) (DNB) A dán kormány hivatalosan figyelmeztette az összes dániai hajózási vállalatokat, hogy tartózkodjanak az angliai vizek érintésétől, ahol tudvalevőleg százával kóborolnak az uszóaknák, amelyeket a vihar tépett le köteleikről. Hasonló figyelmeztetést küldött szikratávirón át hajóinak a svéd és norvég kormány is, míg a hollandi hajózási vállalatok betiltották a hajók kiindulását.

SEMMI UJSÁG

(PÁRIS.) (Rador.) A francia főhadiszállás november 20-áról a következő hivatalos jelentést adta ki. Az elmúlt éjjel semmi fontos jelentősebb esemény nem történt a nyugati hadszínteren.

(BERLIN.) (Rador.) A német főhadiszállás a következő jelentést adta ki: A nyugati hadszínteren nem történt semmi említésre méltó esemény.

ROOSEVELT MELLETT...

(NEWYORK.) (Rador.) Newyork állam munkás kongresszusának tagjai, akik 900.000 tagot képviselnek, Rooseveltnek újból való elnökjelöltsége mellett foglaltak állást.

„SZABADSÁG ÉS FÜGGETLENSÉG”

(RIGA.) (Rador.) Ulmanis, a lett köztársaság elnöke Lettország függetlensége kivívásának 20. évfordulója alkalmából rádióbeszédet mondott és hangsúlyozta, soha senki nem törölheti ki többé a lettek szívéből és agyából ezeket a szavakat: „Szabadság és függetlenség.”

A FINN-OROSZ HELYZET

(HELSINKI.) (Reuter.) A finn fővárosban még mindig igen kiélezettnek tartják a finn-orosz helyzetet, bár úgy vélik, hogy a közvetlen összetűzés veszedeleme nem forog fenn. Meglehetősen aggodalmat kelt az orosz sajtó állandó és meg nem szűnő támadása az egyes finn vezető politikusok ellen, akiket a szovjet lapok azzal vádolnak, hogy minden áron fegyveres összetűzést készítenek elő. Viszont némileg megnyugvást keltett az a hír, hogy Paasakivi, aki a finn delegációt háromszor vezette Moszkvába, rövidesen visszatér stockholmi

állomáshelyére. Ebből azt olvassák ki ugyanis, hogy a probléma, ha nem is oldódott meg, de legalább is kitolódott.

ÚJ ZÓNA ZSIDÓK RÉSZÉRE

(BERN.) (Rador.) A Havas távirati iroda jelentése szerint a lengyelországi Lublin környékén új zónát jelölnek ki a zsidó lakosság részére. Ennek a környéknek a lakossága körülbelül 650 ezerre fog emelkedni a különböző országokból elmenekült zsidókkal. A letelepülők közül 240 ezer németországi, 75 ezer ausztriai, 150 ezer csehszlovák, 30 ezer pedig Lengyelországból kivándorolt zsidó.

A SZOVJETCSAPATOK LITVÁNIÁBAN

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass Kaunási jelentése szerint a szovjetcsapatok bevonulása Litvániába végetért. A bevonulás és a csapatok elhelyezése mindenben a szovjet és a litván kormány között létrejött megállapodás szellemében történt, a litván hatóságok megfelelő támogatásával.

FELSZÁMOLJÁK A LENGYEL EGYEDÁRUSÍTÁSI JOGOKAT

(KRAKKÓ.) (Rador.) A DNB jelenti a következőket: „A Warschauer Zeitung” jelentése szerint rövidesen bizottság érkezik Varsóba, amely felszámolja a lengyel egyedárusítási jogokat. Lengyelországban monopol volt a dohány, a szesz és szeszitalok, a gyufa gyártása és eladása, valamint az állami sorsjáték. A felszámoló bizottságban Németország, a Szovjetunió és Litvánia képviselői vesznek részt.

THOREZ LUXEMBURGBAN?

(BRÜSSZEL.) (Havas.) Thorez kommunistapárti főtitkár, akit a francia rendőrség katonaszökevényként köröz, nem szökött át Németországba, hanem még meg nem erősített hírek szerint Luxemburgban tartózkodik.

ELŐZETES EGYEZMÉNY JAPÁN ÉS A SZOVJET KÖZÖTT

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass távirati iroda jelenti a következőket: November 19-én Molotov külügyi népbiztos a Szovjetunió nevében, valamint a mongol köztársaság képviselőiben, másrészt pedig Togo, Japán nagykövete és Mandzsukuo meghatalmazott képviselője egyezményt kötöttek annak a vegyes bizottságnak a megalakítása és hatáskörének megállapítása kérdésében, amely a vegyes bizottság Mongólia népe és Mandzsukuo állam között a legújabbban kitört határviszályt fogja elrendelni. Ezenkívül együttesen megvizsgálták az orosz-japán kereskedelmi egyezmény alapelveit.

LAKOSSÁGCSERE A SZOVJET ÉS NÉMETORSZÁG KÖZÖTT

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass távirati iroda jelenti a következőket: November 16-án Németország és a Szovjetunió aláírták azt a megállapodást, amely a nyugatukrajnai és a Fehérorosz területekről a német lakosságnak a Harmadik Birodalomba való visszatelepítése kérdésében foglalkozik és lehetővé teszi, hogy azok az ukránok és fehéroroszek, akik a német fenhatóság alá kerültek volt lengyelországi területen laknak, de a Szovjet fenhatóság alá tartozó területekre költözzenek. Az egyezmény csak a felsorolt népcsoportokhoz tartozók visszatelepülésére vonatkozik, akik szabadon választhatnak, hogy melyik területen kívánnak letelepedni.

AMERIKAI UJSÁGÍRÓ ESETE A NÉMET CENZURÁVAL

(NEWYORK.) (Rador.) Conger, a „Newyork Herald Tribune” volt berlini tudósítója részletesen beszámolt egy Amszterdamból feladott táviratában arról, hogyan kényszerítették Németország elhagyására. A tudósító telefonjelentést adott le lapjának a németországi zavargásokról, mire a német propagandaügyi minisztérium közölte vele: vagy megcáfolja ezt a hírt, vagy pedig megvonják tőle azokat a kedvezményeket, amelyeket a külföldi laptudósítók élveznek telefonbeszélgetéseik alkalmával. Miután az újságíró komoly forrásból kapta azt a hírt, amelyet lapjában közölt, megtagadta a

cáfolat leadását. Conger tudatában volt annak, hogy a szokásos „telefonkedvezmény” nélkül nem teljesítheti megfelelő módon laptudósítói tisztét és mert nem hivatalosan is közölték vele, hogy nagyon helyesen járna el, ha elhagyná Németország területét, nem volt részére más választás, mint hogy azonnal elutazzék Németországból.

A „Newyork Herald Tribune” egyéb ként és kritikát gyakorol a német cenzura működéséről, amely lehetlenné teszi a hírek közlését és hozzáfűzi azt, hogy a prágai eseményekről szóló beszámoló is igazolta azt, hogy volt németországi tudósítója tényeket közölt.

„ÖNKÉNYTELEN” TÉVEDÉS (AMSZTERDAM.) (Rador.) A Havas

Német és francia repülők Svájc felett

(BERN.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint november 17-én és 18-án német repülőgépek többször is áthaloltak svájci terület felett. Ezt a tényt a svájci katonai nagyvezérkar hivatalos jelentése is megerősíti és a jelentés hangsúlyozza: kétségtelen megállapítást nyert, hogy német repülőgépekről volt szó, amelyek röpiratokat is dobtak le. A jelentés még hozzáfűzi, hogy a kedvezőtlen légköri viszonyok miatt a svájci légharító útegek csak szórványos tevékenységet fejthettek ki a német repülőgépek ellen. A svájci repülőgépek pedig éppen a kedvezőtlen légköri viszonyok miatt nem szállhattak fel és nem vehették üldözőbe a német gépeket.

Ugyanezen a napon Svájc Baselhez közelfekvő határán francia repülőgép részéről történt határsértés. Erre a francia repülőgépre a német légharító útegek nyitottak tüzet. A szövetségi tanács a folyamatba tett vizsgálat eredményéről részletes tájékoztató nyilatkozatot fog később kiadni.

HALÁLOS ÍTÉLETEK A VOLT LENGYEL TERÜLETEKEN

(POSEN.) (DNB.) A poseni bíróság halálos ítéletet hozott egy úgynevezett „megtorló perben”, amelyet két német halálra kínzása ügyében indítottak meg. A bíróság egy Pawlowszky neve-

A tengeri háború következménye

(LONDON.) (Rador.) A Reuter jelentése szerint a délkeleti angol öbölben az elszabadult tengeri aknák következtében hét semleges hajó pusztult el, két angol hajó pedig súlyos sérüléseket szenvedett.

(LONDON.) (Rador.) A Pensilva nevű angol hajót német tengeralattjáró elsüllyesztette. A 4258 tonnás angol hajó legénységét megmentették.

(BERLIN.) (Rador.) A „Hamburger Fremdenblatt” azt írja, hogy a Simon Bolivar holland személyszállító gőzös katasztrófája egyike a legmeggrázóbb eseményeknek, amely az Anglia részéről megindult tengeri háború folyamán történt. A lap hangsúlyozza, hogy a német tengeralattjárók részéről egyre fokozódó fenyegető veszély miatt az angol tengerészeti admirálisok a La Manche-csatorna környékén és az angliai kikötők közelében olyan sűrűn helyezték el az aknákat, hogy bejárata csak rendkívül keskeny szakasz maradt és így az összes hajókat az a veszély fenyegeti, hogy aknába ütköznek.

USZÁKNAK KÖBOROLNAK A CSATORNA KÖRNYÉKÉN

(AMSZTERDAM.) (Belga T. I.) A hollandiai tengerészeti hatóságok figyelmeztették a hajózási vállalatokat, hogy az utóbbi két nap alatt a dühöngő orkán több kötött aknát szabdada tett, amelyek a La Manche csatorna környékén kóborolnak. Különösen nagy az aknaveszély a holland és a belga partvidéken, ahol tegnap több ilyen veszélyes aknát láttak. Így Hoek van Hollandnál, Blankenbergnél és számos más helyen. A közlemény hangsúlyozza, hogy a hatóságok min-

távirati ügynökség jelenti a következőket: A német hatóságok a hadihajók névjegyzékébe átkatták be a holland Wenden nevű 15.450 tonnás felfegyverzett teherhajót, amely rendszeres járatot tart fenn Rotterdam és Newyork között. A holland hatóságok megfelelő lépést tettek Berlinben, hogy illetékes német körökben módosítsák ezt az „önkéntelen” tévedést.

CÁFOL A TÖRÖK TÁVIRATI IRODA

(ANKARA.) (Rador.) A DNB jelenti a következőket: A török távirati iroda hivatalosan megcáfolja azokat a külföldön elterjedt híreket, amelyek szerint Ismet Inönü török köztársasági elnöknek az volna a szándéka, hogy személyesen utazzék Belgrádba.

zetű lengyel volt állami tisztviselőt halálra ítélt, mert kiderült, hogy a két német polgár megkínzásában és megöletésében vezető szerepet játszott. Ez a 8. halálos ítélet, melyet a volt lengyel területeken német bíróságok hoztak.

A SZOVJET RENDELKEZÉSEI A KÜLFÖLDI KOMMUNISTÁK ÜGYÉBEN

(MOSZKVA.) (Rador.) A Szovjetunió külügyi népbiztosa közölte Franciaország és a többi külföldi államok diplomáciai képviselőivel, hogy a lengyel kormány részéről kiadott rendelkezések és törvények mincsenek többé érvényben és nem bírnak végrehajtási jelleggel, azokon a volt lengyelországi területeken, amelyek a Szovjetunió fenhatósága alá kerültek. Azok a külföldi diplomáciai képviselők, amelyek a Lengyelországgal történt megállapodás alapján tevékenykednek, többé nem élvezhetik a területen kívüliség jogát. A Szovjetunió részéről elfoglalt volt lengyelországi területeken Angliának és Franciaországnak Lemberghen volt többek között konzulátusa és ezek tevékenységét érinti elsősorban a Szovjet állásfoglalása. A Havas értesítése szerint sem Anglia, sem pedig Franciaország nem fogja kérni a lembergi konzulátusának régi jogköre engedélyezését, illetve elismerését.

dent elkövetnek a veszedelmes származék ártalmatlanná tételére.

AZ ÚJ TOKIOI OROSZ NAGYKÖVET A MIKÁDÓ ELŐTT

(TOKIO.) (Domei.) Hirohito császár tegnap kihallgatáson fogadta Szentana orosz nagykövetet, aki átnyújtotta neki megbízólevelét. Az üdvözlő beszédek az orosz-japán viszony megjavulását helyezték kilátásba. A bemutatkozáson megjelent Nomura külügyminiszter is.

A KOMINTERN ÚJ POLITIKÁJA

(MOSZKVA.) (Rador.) A DNB jelenti a következőket: A Pravda című lap cikket közölt a nemzetközi kommunista fiatalság programjáról és rendeltetéséről. A cikk címe a következő: „A nemzetközi munkás ifjúság harca a békéért”. A lap szerint az az alap, amelyre a nemzetközi ifjúság tevékenységét felépíti: a komintern új politikájának megerősítése és kiterjesztése. A kommunista fiatalság két legfőbb programja a következő: 1. A kommunista fiatalság egész tevékenységét a fasiszmus, a kapitalizmus és az imperializmus elleni harcra kell összpontosítsa. 2. Fel kell hagyni a népfiront taktikával és a legkíméletlenebb harcot kell megindítani a szociálista vezetők ellen.

ROOSEVELT NEM ÜZENT HITLERNEK...

(WASHINGTON.) (Dunaposta.) Welles külügyi államtitkár tegnap a sajtó képviselői részéről hozzáfűzte, hogy vajjon Roosevelt küldött-e üzenetet Hitler kancellárnak a finn, illetve a holland ügyben, a következőket válaszolta:

„A köztársaság elnöke semmiféle ilyen természetű üzenetet nem küldött sem Hitlernek, sem más államfőnek”

PAASIKIVI NYUGALOMBA VONUL

(STOCKHOLM.) (Dunaposta.) Jólétesült forrás szerint Paaskivi stockholmi finn követ, aki tudvalevőleg a Moszkvában tárgyaló finn bizottság vezetője, legközelebb nyugalmába vonul. Előbb azonban még befejezi a Szovjettel megkezdett tárgyalásokat, ha ugyan még azok további folytatására sor kerül.

SIKORSZKY TÁBORNOK VISSZATÉRT PÁRISBA

(PÁRIS.) (Dunaposta.) Sikorszky tábornok, lengyel miniszterelnök Londonból visszatért Párisba, ahol érintkezést talált a francia kormányfővel, akikkel ismertette angliai megbeszéléseit.

AZ ANGOL HADÜGYMINISZTER NYILATKOZATA

(PÁRIS.) (Dunaposta.) Hore Belisha angol hadügyminiszter, aki tudvalevőleg néhány napot Franciaországban töltött, Angliába való visszatérése előtt nyilatkozatot adott a francia sajtó képviselőinek: — A két nagyhatalom, Anglia és Franciaország szoros kapcsolatai — mondotta — a béke biztosítása és a kultura további fenntartása érdekében feltétlenül szükségesek. Targyalom Daladier miniszterelnökkel és hadügyminiszterrel, továbbá a légügyi, hadi és haditengerészeti miniszterekkel, valamint más államférfiakkal és tábornokokkal. A megbeszélések során arra a megállapodásra jutottam, hogy a két nagyhatalom összefogása eldönti Európa népeinek jövődét. Katonai erőnk — párosulva gazdasági lehetőségeinkkel — leirhatatlanok. Az a meggyőződésem, hogy a háború kimenetele minden tekintetben a mi reményeinket fogja igazolni.

— Magánalkalmazottak és tisztviselők taggyűlése. A kereskedelmi alkalmazottak és tisztviselők szerdán, november 22-én este 8 órakor taggyűlést tartanak a Vasmunkás Otthonban (Str. Catedrali 7. szám alatt). A taggyűlésen beszámolnak a már lezárt kollektív szerződési egyezményről, illetve a folyamatban lévő hasonló intézkedésekről.

— Tárgyalások Litvánia és a Szovjet között a lakosságcsereéről. Kaunasból jelenti a Rador: Az orosz bizottság, amely a fehéroroszeknak és ukránoknak Vilna környékéről a Szovjetunió területére való visszatelepítését irányítja, megérkezett Kaunásba. Egyidejűleg megkezdődtek a tárgyalások azoknak a vasuti anyagoknak és felszereléseknek visszaszolgáltatására, amelyek Vilna városának és környékének az orosz csapatok részéről történt megszállása után az oroszok birtokában maradtak.

— ORIÁSI SIKERE VOLT ENESCU GHEORGHE VILÁGHÍRŰ ROMÁN HEGEDÜMŰVÉSZ RÓMAI HANGVERSENÝÉNEK. Rómából jelenti a Rador: A római Adriano színházban vasárnap nagyszabású hangversenyt adott Gheorghe Enescu, a világhírű román hegedűművész. Enescu Beethoven több szerzeményét adta elő zenekari kísérettel, majd több saját szerzeményét. A hangversenyen megjelent a piemonti hercegnő, Petrescu Comnen, Románia olaszországi nagykövete, a román követség tagjainak az élén, valamint nagyszámu előkelő közönség, amely meleg ünneplésben részesítette a kiváló román művészt. Enescu eevébként november 23-án Torinóban, november 26-án pedig Florenzben ad hangversenyt, majd Génában hajóra száll és a Rex nevű óceánjáró hajóval Amerikába hajózik, ahol három hónapig fog tartózkodni és hangversenykörutat rendez. Az összes olasz lapok a legnagyobb dicséret és elismerés hangján számolnak be Enescu rendkívüli képességéről, sokoldalú tehetségéről, amelynek nemcsak, mint meszterhegedűs, hanem, mint zeneszerző és mint vezénylő karmester is sorozatos tanujelét adta.

Ma FARANDOLA főszere: GINGER ROGERS, FRED ASTAIRE pekben: Ez a film csakis a SELECTBEN látható!

Naszódon építik fel a határőrvidék új közkórházát

Marinescu tábornok közegészségügyi miniszter (tízmillió lejt utalt ki az új kórház építési költségeire — Tataru Coriolan királyi helytartó eredményes tevékenysége a határőrvidék lakosságának érdekében)

(CLUJ — KOLOZSVÁR.) Tataru Coriolan, Szamostartomány királyi helytartója a múlt hét végén Beszterce és Naszód környékén tett hivatalos látogatást. A királyi helytartó itt azon fáradozott, hogy a Regna és a helyi hatóságok együttműködésével Naszódon kórházat létesítsenek. Köztudomású, hogy a Naszód környékén elterülő 300.000 holdas erdő, ahogy nevezik: határőrvidék, amely 300 éves császári adomány és ma az egykori határőrök utódainak tulajdonát képezi, 44 községet foglal magában. Ez a birtok, az itt levő faipari üzemek, mint közbirtokosság jogi személyiség, vezetését pedig 8 tagból álló bizottság intézi, amely bizottság tagjait a 44 határőrközség jelöli ki, illetve választja.

KIZSÁKMÁNYOLÁSOK ÉS NYOMORUSÁG

Az elmúlt évig ezen az istenáldotta és történelmi nevezetességű vidéken az ügyek rendkívül kedvezőtlenül alakultak. A Regna (a naszódai határőrvidék kitermelésére alakult vállalat) vállalta azt a kötelezettséget, hogy oly módon termeli ki a határőrvidék erdőségeit és oly módon szervezi meg az innen kitermelt fa értékesítését, hogy a mutatkozó haszon elegendő és megfelelő lesz a környék szükségleteinek ellátására. Bár a Regna működését a nemzetgazdasági minisztérium szövetkezeti központja is ellenőrizte és bár a földművelésügyi minisztérium erdészeti igazgatósága megfelelő utbagazításokat és irányelveket adott a Regnának, annak tevékenysége valóban nem volt mondható olyan, mint amely dicsőretet érdemelne.

Az erdőségeket kímélet nélkül termelték ki, a köteles szakszerű számítás nélkül letarolták a hegyoldalakokat, a határőrök vagyonát, bizonyos mértékig elidegenítették a katonai közülettől és amikor Moldovan Victor vette át a Regna vezetését, 60 millió lej volt az anyagi kár.

Könnyen érthető, hogy ebből a hatalmas deficitből nem lehetett a vidék lakossága legégetőbb kívánságát teljesíteni: nevezetesen kórházat létesíteni.

AZ ÚJ IDŐK JEGYÉBEN

A közigazgatási központosítás megszűnésével egyidejűleg és a Regna elnökének leváltásával, de különösen annak következtében, hogy N. Marinescu orvos-tábornok vette át a közegészségügyi minisztérium vezetését — aki, mint ismeretes, megindította az elismerésre méltó és eredményes egészségügyi offenzívát az egész országban — a közügyek új fordulatot nyertek az ország egész lakosságának legteljesebb megelégedésére. Abból a jövdelemből, amelyet a Regna ért el, abból a pénzből, amelyet a 8 tagú bizottság jövdelemként kezeltek, a határőrvidéken levő közintézményeket tartották fenn, mint amilyen a naszódai fiuliceum, amelynek tanulója volt egykor Gheorghe Cosbuc és Liviu Rebreanu, továbbá fiu elemi iskolát és végül ipari leányliceumot, amelynek építési munkálatai éppen befejezés előtt állanak.

BESZTERCE ÉS NASZÓD KÖZÖTT

A régi szász központ, amely különböző kormánykezelvényeket élvezett — Beszterce egyike Erdély legvirágzóbb városainak. Eppen ezért nem érthető az a tény, hogy bár Besz-

tercenek már régóta vármegyei kórháza van, amikor ennek a környéknek új kórháza létesítéséről volt szó, egyesek figyelme mégis Beszterce felé fordult. Dr. Tataru Coriolan, Szamostartomány királyi helytartójának nyomtérő közbelépése és a részéről felhozott megcáfolatlan indokok alapján, valamint dr. N. Marinescu egészségügyi miniszter bölcs belátása eredményeként

a Besztercére tervezett kórházat Naszódon fogják felépíteni.

Ennek a ténynek különös jelentősége van.

A kórháznak Naszódon való létesítése a határőrvidék lakossága régi kívánságának teljesülését jelenti. És ami ennél több: a kórháznak ezen a tiszta román környéken való felépítése, amely környék élénk forgalmát kapott az új Salva—Viseu vasútvonallal — teljesül mindaz a kívánság, amelyet nemrég dr. Alexandru Vaida-Voevod királyi tanácsos is kifejezésre juttatott a NUF legutóbbi kolozsvári nagygyűlésén. Vagyis

az etnikai őslakó román elemeket ugyanarra a színvonalra kell emelni, amely megértő szellem a kisebbségek részére biztosította az azonos színvonalat.

Nem túlzás annak megállapítása, hogy a naszódai kórház létesítése főképpen N. Marinescu orvos-tábornok,

közegészségügyi miniszternek, a román érdekek irányában megnyilvánuló nagylelkűségének eredménye, mert a miniszter 10 millió lejt utalt ki ennek a kórháznak építési költségeire.

Dr. Tataru Coriolan, Szamostartomány királyi helytartójának legutóbbi látogatása azt célozta, hogy a legkedvezőbb feltételeket állapítsa meg ennek a nagyszabású román népjóléti intézménynek a létrehozására. A helytartó tanulmányozta azt a lehetőséget, hogy a naszódai ipari leányliceum területét engedjék át a kórház céljaira és az összes illetékes tényezőkkel együtt

a legkedvezőbb megoldási módot találta meg az új 400 ágyas kórház létesítésére.

Nem kétséges, hogy a jelenleg még építés alatt álló leányliceum a legmegfelelőbb arra a célra, hogy a határőrvidék kórházává rendezzék be. Tataru királyi helytartó látogatása során Naszód vidékének egész lakossága a legnagyobb elismerését és háláját juttatta kifejezésre az egészségügyi minisztérium megértő támogatásáért, amellyel lehetővé tette a határőrvidék kórházának Naszódon való felépítését. Nem kétséges, hogy ez a nagyfontosságú népjóléti intézmény jelentős mértékben hozzá fog járulni a vidék közegészségügyi viszonyainak megjavításához.

Drágasági pótlékot kérnek a gyári és üzemi tisztviselők fizetésemelést igényelnek a falpari munkások is

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Az a mozgalom, amelyet a kereskedelmi alkalmazottak, valamint egyes munkáscsoportok indítottak drágasági pótlék folyósítása érdekében, úgy látszik, nem elszigetelt jelenség. Most a gyári és üzemi tisztviselők léptek akcióba és 30 százalékos drágasági pótlékot kérnek a munkaadóktól. A mozgalom a magántisztviselői céh kebeléből indult ki, amelynek gyári és üzemi tisztviselői alosztálya tegnap ülést tartott. Az ülésen megtárgyalták tagjaik gazdasági helyzetét. Arra a megállapításra jutottak, hogy a folyton növekedő drágaság miatt a tisztviselők zöme az élet legelémes feltételeit sem tudja előteremteni keresményéből. Eppen ezért elhatározták, hogy széleskörű mozgalmat kezdeményeznek a fizetések rendezésére. Ezzel kapcsolatban a magántisztviselői szervezetbe tömörült gyári és üzemi tisztviselők november 27-én nagygyűlést tartanak, amelyen kimondják a mozgalom beindítását. A szervezet vezetősége kívánságait emlék iratban terjeszti a vállalatok elé.

Folyának a kereskedelmi alkalmazottak bértárgyalásai a munkáügyi vezérfelügyelőségen.

A kolozsvári kereskedelmi alkalmazottak bértárgyalásai már jórészt lezajlottak és valamennyi szakmában kivéve a Sora-áruház alkalmazottait eredménnyel is jártak. Kolozsváron már csak négy szakmában nem rendeződött a kollektív szerződés ügye. Ezeknek tárgyalását a munkáügyi felügyelőség a jövő hét elejére tűzte ki. November 27-én kerül sorra a fűszer-,

semege- és élelmiszer-szakma alkalmazottainak bérszerződési tárgyalása. Ebben a szakmában 51 cég érdekelt, körülbelül 150 alkalmazottal. November 28-án a női és férfi konfekció alkalmazottainak ügyében közvetít a munkáügyi efügyelő. Itt 16 cég érdekelt 30 alkalmazottal. Ugyancsak november 28-án kerül sorra a rövidáru, kötött, szövött, bazar, sport és disznáru kereskedelmi alkalmazottak bértárgyalása. Itt 40 cég érdekelt, 100 alkalmazottal. Végül november 29-én az üveg- és porcellánkereskedelmi alkalmazottak bérszerződési ügye kerül a munkáügyi felügyelőség elé, amelyben 6 cég érdekelt, 20 alkalmazottal. Ezzel a kereskedelmi alkalmazottak általános kollektív szerződéskötési, illetve béremelési mozgalma lezárul.

Tízennégyszázalékos béremelést kérnek a kolozsvári faipari munkások

A drágaság emelkedésével a kolozsvári faipari munkások is mozgalmat indítottak, hogy béreiket arányba hozzák a jelenlegi piaci árakkal. A munkások szervezetének vezetősége megvizsgálta a munkaadókkal augusztusban kötött kollektív szerződés pontjait és megállapította, hogy a megállapodás nyitva hagyja annak lehetőségét, hogy a béreket a piaci árakhoz arányosítsák. Megállapították, hogy a szerződés megkötése óta tízennegyszázalékkal emelkedtek a kolozsvári piacokon az árak. Eppen ezért a munkások ennek arányában kérik fizetésük emelését, mert a régi bérük mellett a

minimális életszükségleteiket sem tudják előteremteni.

A bérmozgalommal kapcsolatban a kolozsvári faipari munkások november 22-én, szerdán este 7 órakor a Cal. Marechal Foch 22. szám alatti helyiségükben szakmai gyűlést tartanak. A gyűlésen megtárgyalják a mozgalommal kapcsolatos kérdéseket.

Borzalmas vihar pusztított Belglumban

(BRÜSSZEL.) Belgium felett orkánszerű vihar tombolt át amely hatalmas károkat okozott. Antwerpenben a tenger hullámai kicsaptak a molára és több járókelőt magukkal sodortak. Hasonló esemény zajlott le Ostendében is. Egy motoros és egy vitorlás gőzös elsüllyedt, legénységét nem tudták megmenteni. Az anyagi kár igen nagy. A halottak számáról még nem érkezett pontos jelentés.

(AMSTERDAM.) (Rador. A borzalmas belgiumi vihar vasárnapról hétfőre virradó éjszaka is az Északi tenger egész környékén tombolt. A tengeri aknák tucatját tépte el kötelekéről a vihar ereje és dobta ki a partra. Nagyon sok hajó jelentette, hogy utjában uszó tengeri aknákkal találkozott. Egy norvég hajó vasárnap délután Schoumenban közelében három uszó aknával is találkozott. A Grimalda nevű lett hajó pedig szintén uszó aknával találkozott a hollandiai partok közelében.

(BRÜSSZEL.) (Rador.) A belgiumi itéletidő második napja tombol nemcsak Belgium, de Hollandia partvidékén is. A vihar során a Seeland kikötőben belga halászhajó roncsait emelték ki a tengerből. A halászbárkán öt halottat találtak.

Felmentették az orgazdasággal vádolt kereskedőket

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A CFR feljelentésére házkutatást tartottak egy kisebb kolozsvári öntőedény, valamint három helyi kereskedőnél. A házkutatás alkalmával olyan rézcsoveket találtak, amelyek — a CFR állítása szerint — a vasúti raktárakból származnak, mivel ilyen csöveket csak a mozdonyoknál szoktak használni. A megvádolt kereskedők ezzel szemben azzal védekeztek, hogy a kérdéses cső tréretet a kereskedelemben is használhatosak. Hivatkoztak egyben a kereskedők arra is, hogy az orgazdaság vádját nem állhat fenn akkor, ha az eltulajdonítás — mint jelen esetben is — a feljelentő nem tudja igazolni. A bíróság a védekezésnek helyt adott és mind a négy vádlottat felmentette.

Németország mozdonyokat szállít Bulgáriának

(BERLIN.) A német nehézipar teljesítőképességének egyik bizonyítéka, hogy a német üzemek nemcsak régebben vállalt kötelezettségeiknek tesznek eleget, hanem folyton újabb és újabb megrendeléseket is elfogadnak. A német mozdonygyárak közül például az essen Krupp-művek öt gyorsvonati mozdonyt, a kasseli Henschel és Sohn-cég pedig négy teherlokomotívt szállít a bolgár államvasutak vezérigazgatóságának. A német-bolgár gazdasági kapcsolatok már a közelmúltban is rendkívül szorosak voltak. Az 1937—38. évben például a német bírodalom a bolgár kivitel felét vette át.

— Tíz napra betiltották a temesvári „Extrapost” című lapot. Bucurestiből jelentik: A Temesváron megjelenő Extrapost című német lapot a cenzura hivatal 10 napra betiltotta. A betiltásra a lap tiszteletlen magatartásával és különböző rendeletek megszegésével szolgáltatót okot.

P. E.
PAYENSAZ
ARANY
URAI

(63.)

Most olcsón lehet szén- és hajópirokat venni, ki kell várni a legközelebbi tőzsdei kampányt... Kanadában pompás ültetvények kerülnek eladásra... A fakereskedelmi részvénytársaság óriási állami megrendeléseket kapott... jó volna részvényeket venni...

Eugen kifogyhatatlanul hordta, hordta a híreket, előre tudott minden válságos helyzetet, pontosan meg tudta mondani a napot, az órát is, hogy mikor adja be egyik-másik nagy cég a kulcsot.

Most újra petroleumforrásokat nyitnak Chilében... Egy olombánya csődbe kerül... Olcsón lehetne megszerezni... Braziliában vasutépítésről beszélnek, érdeklődni kellene a pályázat kiírása iránt... Új filmvállalat létesül, nagyobb reklámmal dolgozik minden eddigénél... és hallatlanul nagyszabásúnak ígérkezik. A vállalkozás lelke és főreszvényese a realizálás utolsó pillanatában meghalt, gazdátlanul marad a nagyszerű elgondolás... bele kellene avatkozni... Argentínában ideális kolóniákat, mintagazdaságot tervez egy hatalmas tőkecsoport, amilyen még eddig sohasem volt Dél-Amerika területén. Potomáron lehet földhöz, erdőségekhez jutni, nagyszerű alkalom építkezésre... A felhőkarcolók egyik építési vállalata pillanatnyilag anyagi nehézségekkel küzd, meg kellene ragadni az alkalmat... A tőzsdén nagy baissétól tartanak, senki nem tud bizonyosat, csak éppen terhes a levegő, a kedélyek feszült izgalomban, nyomasztó bizonytalanságban várják a fordulatot... Baissere kell spekulálni, nem hiába zörög a hasznát... A politikában válságoktól lehet tartani... A földművelésügyi lejtőre került, beavatottak úgy tudják, hogy az irányadó körökben változások lesznek... A hitelt feltétlenül meg kell vonni minél hamarabb Harlemand et Cons. cégtől, még ugyan senki se tud semmit, de a rézkirály, ahogy nevezték, krízis előtt áll. Be kell hajtani a követeléseket, mielőtt nagyobb körben neszt vennék a dolgoknak... Jó lesz vigyázni Shylewonékra is... Igen könnyelmű vállalkozásokba fogtak, kétes, hogy megusszák-e a mai viszonyok között szárazon?

Kiapadhatatlan volt a forrás, amely napról-napra öntötte a maga hírsugarait Harry lábai elé. Legtöbbször bevált minden, amit Eugen itt-ott kiszimolt. Balsikerek csak jelentéktelenebb dolgokban fordultak elő. Észre se vette senki a nagy sikerek mellett, amelyről Harry számolhatott igazgatóságának.

Lowkins vezérigazgató meghalt. Az igazgatóság egyhangúlag Harryt választotta a felelősségteljes állásra, hiszen ténylegesen már úgyis régóta vezette az ügyeket. Most már teljhatalmu intézkedési jogot kapott kezébe.

Ugy történt, ahogy régen, átdörbözött éjszakák után, reggeli ébredések puha kábulatában álmódta, félig ébren, félig szunnyadozva.

Seemann vezérigazgatót mindennap megsüvegelik a munkások a gyárban. Seemann igazgatót felkeresik vállalkozók, politikusok, irányadó gazdasági faktorok... Seemann vezérigazgató előtt nyílnak az ajtók, hajlonganak az emberek... órákhosszat várnak az érdekeltek, hogy sor kerüljön rájuk és tárgyalhassanak Newyork legelfoglaltabb emberével, aki ebédidejét is sokszor állva, órával kezében fogyasztja el, hogy a nap minden óráját, minden percét kihasználhassa.

(Folytatása következik.)

TESTEDZÉS

A resicai UDR Kolozsváron

(KOLOZSVÁR) A román nemzeti bajnokság vasárnapi, utolsóelőtti fordulóján érdekös és változatos küzdelmeket ígér. A sorsolás szerénye úgy hozta, hogy vasárnap egyformerejű csapatok kerülnek szembe egymással, s éppen ez a körülmény még érdekesebbé teszi a forduló mérkőzéseit.

A Victoria a resicai UDR csapatát látja vendégül Kolozsváron. A találkozót késhegyig menő harcot eredményezhet, mert

mind a két csapat javítani akar helyeztén.

Nagy összecsapás lesz Temesváron a Ripensia és a Venus között, nemkülönben Nagybanán is, ahol a Carpați a Juventus fogadja. Bukarestben három mérkőzés kerül sorra. Legérdekesebb közülük a Rapid-TMAC mérkőzés lesz, amely a második hely kérdését van hivatva tisztázni. Nagy küzdelem lesz a Sportul Studentescu-AMTE és az Unirea Tricolor-Gloria CFR meccseken is.

Szerdán újrajátszák a Kassa-Ujpest NB-mérkőzést. Budapestről jelentik: A botrány miatt félbeszakadt Kassa-Ujpest nemzeti bajnoki mérkőzést az MLSZ rendelkezésére szerdán újrajátszák Kassán.

Német-olasz válogatott labdarúgó-mérkőzés Berlinben. Berlinből jelentik: Vasárnap játszik le az olimpiai stadionban a nagy érdeklődéssel várt német-olasz válogatott labdarúgó-mérkőzést. A két tengerihatalom labdarúgóinak találkozását a spanyol Esquartum vezeti.

Szorgalmi és fejlődési díjak a magyar atléták munkakövének fokozására. Budapestről jelentik: A Magyar Atlétikai Szövetség az olimpiára készülő atléták munkakövének fokozására díjakat tűzött ki. Öt értékes díjat osztanak ki az edzéseket pontosan látogató és jövőre eredményeket felmutató atléták között. A legszorgalmasabb atlétát egyhates útiúlsre küldi a MASz az egyik magaslati útiútiútelepre.

Zágráb-Pozsony 3:1 (1:0). Zágrábból jelentik: 7000 főnyi közönség előtt játszottak le a Zágráb-Pozsony városközi labdarúgó-mérkőzést, amelyet a horvát főváros csapata nyert meg küzdelem után.

Értekezletet tart a KKASE ökölvívószakosztálya. A KKASE ökölvívószakosztálya felhívja az összes tagjait, hogy feltétlenül jelenjenek meg a szerda este 8 órakor az Unitárius kollégium tornatermében tartandó szakosztályi értekezleten.

A KMSC labdarúgókának figyelmébe! A KMSC labdarúgószakosztályának vezetőse felhívja az összes játékosokat, hogy szerdán este 7 órakor vegyenek részt a Marechal Foch-utcai Munkás Otthonban tartandó játékos-megbeszélésen.

450 személy befogadóképességű új tanoncotthon építenek Kolozsváron
Cunescu munkügyi minisztériumi vezérigazgató vizsgálatot tartott a kolozsvári munkügyi intézményeknél és meghallgatta a szakmai testületek panaszait

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A munkaügyi minisztérium vezérigazgatója, Stavri Cunescu erdélyi ellenőrző körutja során tegnap a bukaresti munkakamara elnökének, valamint két fővárosi mérnök társaságában Kolozsra érkezett. Az előkelő minisztériumi főtisztviselő Chirilla Ioan dr. munkaügyi vezérfelügyelő kalauzolás mellett megtekintette a kolozsvári munkaügyi intézményeket, nevezetesen a képességvizsgáló intézetet, a tanoncotthont, a munkakamarát. A látottak felett a legteljesebb elismerését fejezte ki. A szemle után a minisztérium kiküldötte értekezletet tartott a munkaügyi vezérfelügyelőségén a Kolozsváron létesítendő új inasotthon felépítése ügyében. Meghallgatta a bukaresti szakemberek előterjesztéseit és közölte, hogy

az új inasotthonban 450 iparostanoncnak biztosítanak férőhelyet. Az inasotthon felépítésére előreláthatólag tavasszal már sor kerül, addig a kérdést behatóan tanulmányozni fogják.

Cunescu vezérigazgató ezután Chirilla főfelügyelő társaságában fogadta a szakmai testületek vezetőinek tiszteltetését. A különféle ipari, munkás, kereskedelmi és tisztviselői szervezetek vezetői előterjesztették kívánságaikat, amelyeket a minisztérium küldötte figyelemmel hallgatott meg és egyes sérelmek orvoslására nyomban rendelkezést is adott ki.

Stavri Cunescu vezérigazgató kolozsvári látogatását befejezve, még tegnap elutazott Nagyváradra, szemle-körútjának újabb állomáshelyére. Innen Aradra, majd Temesvárra látogat.

SPORTNÁL VAGI
MUNKÁNÁL IS
SZERDÁN ÁLL
A DERNŐVÖZELSzemüvegeket orvosi előírás
szerint készítünk.Speciális acélárak raktáron.
Prima a l p a c c a evőeszközök feltűnő
olcsó áron.Kun Máttyás Fia R.T.-nél
CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH No. 2.

Rádió

SZERDA, november 22.

Bucaresti. 7: Reggeli műsor. 12: Pontos időjelzés, vízállásjelentés. 12:03: Hangverseny-lemezek, sporthírek. 13:10: Déli zene. Luca zenekar. 14: Hírek. 14:20: Balett-lemezek. 15: Hírek. 19: Csevegés. 19:17: Le-mezek. 19:50: Hírek. 20: Felolvasás. 20:15: Dalok. 20:45: Hírek. Rádiózenekar. 22: Bécsi lemezek. 22:30: Hírek. 22:50: Részletek a Mignon operából. 23:45: Hírek, utána hírek magyar nyelven.

Budapesti. 7:45: Torna, hanglemezek, étrend. 11: Hírek. 11:20: Felolvasások. 13:10: Ének cigányzenével. 13:40: Hírek. 14:30: Zenekar. 15:30: Hírek. 17:15: Diák-féőra. 18:15: Hangfelvétel. 19: Cigányzene. 19:45: Előadás. 20:15: Hírek. 20:25: „Faust” közvetítése az Operaházból. 21:30: Hírek. 22:40: Hírek. 23:40: Szalonzene. 1:05: Hírek.

Reuter jelenti:

(LONDON.) A Whitecapel negyedben tegnap egy nagyobb csoport antiszemita tüntetést kísérelt meg, de ebben a karambatalom megakadályozta. Több letartóztatás történt, az elfogottak valamennyien a brit fasiztapárt tagjai.

(LONDON.) A brit fővárosból „elmenekített” asszonyok és gyermekek száma meghaladja az egymilliónyolcszázszázat.

(PÁRIS.) A Havas távirati iroda közlése szerint a francia kormány elhatározta, hogy ruházati jegyeket is ki fog becsajítani.

(PÁRIS.) A Szajna-menti departement prefektusa kihallgatáson jelent meg Sarraut belügyminiszter, akinek a departement belhíreiről tett jelentést. Eszerint a terület nyugodt és a külföldön eljlesztett ellenkező hírek alaptalanok.

(LONDON.) Essexben és Északkelet-Skóciában tegnap légtriádók voltak, amelyek közel egy-egy óráig tartottak.

(LONDON.) Firth of Forth felett légi riadó volt, mert nagy magasságban ismeretlen repülőgépek szállottak el. A riadó 20 percig tartott.

(SZÓFIA.) Megnyitották a bolgár fővárosban a német ipari és gazdasági kiállítást. Jelen voltak a bolgár kereskedelmi miniszter és Richthofer szófiai német követ is.

(KRÁKKÓ.) A kormányzó rendeletére felállítottak egy német kórházat.

(STOCKHOLM.) Gusztáv király náthában könnyebben megbetegedett. Az agg uralkodó állapota nem ad aggodalomra okot.

(LONDON.) (Rador.) Benes volt csehszlovák köztársasági elnök a lengyel követéssel hosszabb megbeszélést folytatott Sikorszki tábornokkal, az új lengyel kormány elnökével.

(LONDON.) (Rador.) Vasárnap hat német repülőgép jelent meg újlag Firth of Forth angol hadikikötő felett, anélkül azonban, hogy bombákat dobtak volna le.

(RIGA.) (Rador.) A DNB jelentése szerint Lettországból eddig 25.000 német települt vissza a Harmadik Birodalomba. Ez a szám körülbelül egyharmada a lettországi németeknek.

(DOORN.) Vilmos excsászár Vilma királynének részvétélátvitelét küldött a „Simón Bolívar” gőzös elpusztulása alkalmával.

(VATIKÁNVÁROS.) A 25-ik eucharisztikus kongresszus megtartását a háború végéig elhalasztották.

(PÁRIS.) A francia kormány behozza a származási büntetés azok számára, akik politikai bűnöket követnek el.

(SZÓFIA.) A bulgár fővárosban e hó 27-én nyitják meg az olasz könyvkiállítást. Ebből az alkalomból kifolyólag az olasz közoktatásügyi miniszter átnyújtja Boris cárnak a római egyetem disz doktori oklevelét.

(LONDON.) A brit sajtó heves cikkben követeli a brit börtönök megreformálását. A Yorkshire Post eseteket közöl a dartmoori fegyházban uralkodó állapotokról és az ottani embertelen bánásmódról.

RIO DE JANEIRO.) A brazil fővárosban megnyitott nemzetközi kiállítás olasz pavillonját maga Vargas elnök avatta fel.

(RÓMA.) Az olasz lapok hosszú cikkekben foglalkoznak Jose Antonio Primo de Rivera exhumálásának ünnepségeivel és megállapítják, hogy 6 volt az újáéledt spanyol szellem megeremítője.

(RÓMA.) Az újonnan kinevezett római japán nagykövet tegnap fogadta a sajtó képviselőit és előtűk hangsúlyozta, hogy célja az, hogy a mindig fennálló olasz-japán barátságot mégjobban összefűzze.

(PÁRIS.) Az elsőlyesztett Garcia olasz gőzösnek 5, míg a Boetson svéd gőzösnek 8 embere pusztult el a robbanás következtében. Az aknák eredetét még nem lehetett megállapítani.

Hétfoldas területet parcel- lázott az Erdélyi Róm. Kat. Egyházmegyei Tanács

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A román kat. Egyházmegyei Tanács kolozsmonostori ingatlanait előbb teljesen kisajátították a gazdasági akadémia részére, majd később egy részüket mentesítették a kisajátítás alól. Mivel azonban az akadémia nem tudta nélkülözni a kisajátítás alól mentesített épületeket, a státus olyan értelmű megállapodást javasolt, hogy az épületek ellenében adjon vissza az akadémia a kisajátított Subdeal ucca 8. számú kertet 6—7 holdnyi területtel. Ezt a kertet a státus felparcellázva fogja értékesíteni. Az akadémia és a státus között a megállapodás létre is jött, azonban azt a minisztérium még nem hagyta jóvá.

Ismeretlen tolvajokat nyo- moz a rendőrség

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Sorozatos lopások foglalkoztatták a kolozsvári rendőrséget a legutóbbi 48 óra alatt. Gedelean Iosif, a közeli Gadelin községbeli lakos tegnap délelőtt megjelent a központi rendőrségen és bejelentette, hogy a Dermata és a Regele Ferdinand-ut között közlekedő autóbusszon ismeretlen tolvaj kilopta zsebéből 6000 lej készpénzt és 25.000 lejről szóló nyugtát tartalmazó pénztárcáját. — Tegnap déltájban Kacsó Boldizsár Vrabilor-ucca 19. szám alatti lakos jelentette be, hogy vidéken tartózkodva, az alsófehérmegyei Péterfalva községből jövet autóbusszal 1450 lej készpénzt lopták el zsebéből — titokzatos egyének. A lopást csak Kolozsváron fedezte fel.

Ismeretlen tettesek tegnap estefelé betörték Gyarmati Albert Ratiu-ucca 1. szám alatti lakos lakásába, ahonnan 8500 lej értékű ruhaneműt loptak el. Az ügyeletes rendőrtiszt a lopás ügyében azonnal megindította a nyomozást.

Marcu Alexandru Marechal Foch-ut 17. szám alatti lakos bűnvádi feljelentést tett ma reggel Miron Ioan Radu-ucca 4. szám alatt lakó férfi ellen súlyos rágalmazásért. Az ügyben a bűnügyi osztály folytatja le a vizsgálatot.

Minden egyes iparvállalatra kivetik Kolozsváron a mezőgazdaság támoga- tásának adóját

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A kolozsvári kivetési pénzügyigazgatóság ellenőrei most kezdték meg a mezőgazdaság támogatásáról szóló 1937 évi törvényben előírt adó kivetését és a legtöbb iparvállalatnak már a kivetési jegyzőkönyvet is kikészítették. Ez az adó a vállalatok adóköteles jövedelmének 0.50 százaléka. Minthogy a mezőgazdaság támogatásáról szóló törvény még 1937-ben életbe lépett, az adót most utólagosan három évre vetik ki. Noha a törvény 157. szakaszának 4. pontja szerint erre az időre csak azoknak az iparvállalatoknak kerül sor, amelyek az iparpártolási törvény kedvezményeiben részesülnek, a kivető közegek az adót minden egyes iparvállalatra kivetik, mivel mincsenek birtokában az iparpártolási törvény kedvezményeiben részesült kolozsvári cégek névsorának. Azok a vállalatok, amelyek ezeket a kedvezményeket nem kapták meg, most felebezéssel élnek a kivetés ellen.

— Ellopták a bevonult orvos autóját. Dr. Ghilezan Lăviu tordai orvos, kit, mint az Universitatea sok éven át neves futballistáját Kolozsváron is sokan ismernek, jelenleg katonai szolgálatot teljesít. Rövid szabadságra hazatérkezve, meglepve tapasztalta, hogy autóját ellopták. A rendőrség az autót megtalálta Simonfi Sándor tordai lakosnál, kinek kihallgatása folyik.

Kolozsvár város pere az államkincstárral

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Nem minden-napi perben hoz közelebről ítéletet a kolozsvári törvényszék. A perben felperesként Kolozsvár város szerepel, míg az alperes az adóinkstár, helyesebben a munkügyi minisztérium.

Amint ismeretes, a városokat megillető adicóális adókat az állami adóhivatalok hajtják be és megfelelő eljárás útján az illető városoknak kifizetik. A kolozsvári I. kerületi adóhivatal a munkügyi minisztérium utasítására a Kolozsvár várost megillető adicóális adókból 260.000 lejt visszatartott. A munkásközfvetítő hivatalok fentartása ugyanis a törvény értelmében részben a városokra hárul és ez a visszatartott 260.000 lej Kolozsvár vá-

ros három évi hozzájárulása volt a helyi munkásközfvetítő hivatal költségeinek fedezésére.

Kolozsvár város polgármesteri hivatala ezzel szemben azt vitatja, hogy a városok pénzügyi kezelését szabályozó törvény (Legea finanțelor locale) nem sorolja fel a kötelező hozzájárulások között a munkásközfvetítő hivatalok szubvencionálását. Másrészt a behajtási törvény 60. szakasza szerint a városok csak a költségvetésükbe felvett összegeket kötelesek kifizetni, már pedig a kérdéses 260.000 lej nem szerepel Kolozsvár város költségvetésében. Az érdekes ügyben november 22-én hirdet ítéletet a törvényszék.

MONDHAT

AKÁR KI, AMIT AKAR

mert olyan olcsón és jól étkezni és szórakozni, mint az

„Európa” ÉTTEREMBEN

Str. Reg. Maria 6. sehol sem lehet. Nagyszerű zenéről gondoskodik a közkedvelt László Jenő és zenekara. Vacsora után minden este tánc.

Megrendítő részletek a Simon Bolivar hajó katasztrófájáról

(LONDON.) (Rador.) Az egész angol sajtó helyteleníti azokat a hadászati intézkedéseket, amelyek a Simon Bolivar holland hajó katasztrófáját okozták. A tengerészeti admirálisnak az a jelentése, amelyik a másik három hajó hasonló körülmények között bekövetkezett elsüllyedéséről számolt be, későn jelent meg az éjszakai órákban és így a lapoknak már nem volt lehetőségük ahhoz, hogy ezt a jelentést megjegyzésekkel kísérhessék. Az összes lapok egyöntetűen közlik azok fényképeit, akik a Simon Bolivar holland személyszállító hajó katasztrófáját túlélték s közöttük a borzalmas izgalmakat kiáltó asszonyokét, a csecsemők édesanyjait, a sebesülteket és azokat a szerencsétlen sorsu gyermekeket, akik szüleiket vesztve el a tengeri katasztrófánál, árván maradtak. Az összes angol lapok egyébként a leghevesebb támadást intézik Németország ellen, amelyet nyíltan azzal vádolnak, hogy ő helyezte el a kikötők bejáratánál azokat az aknákat, amelyekkel két nap alatt hét semleges államhoz tartozó hajó pusztult el.

Az összes angol lapok megrendítő részleteket közölnek a Simon Bolivar holland hajó katasztrófájáról. A szülők örjöngve és tehetetlenül nézték, mint pusztulnak el gyermekeik a tenger hullámaiban és kétségbeesett erőfeszítéseket tettek gyermekeik életének megmentésére. Azokban a kórházakban, amelyekben a hajókatasztrófa életben maradt sebesültjeit és kimerülteit elhelyezték, a német utasokat teljesen elkülönítették. Az életben maradt szemtanúk hajmeresztő és szívbemarkoló jeleneteket mesélnek el a borzalmas katasztrófáról. Különösen az volt a megrendítő, amikor a két egymást gyors ütemben követő robbanás előbb a hajó baloldalát, majd a jobboldalát semmisítette meg. Amikor pedig a hajótörötték egyrésze a mentőcsónakokba szállt, az egyik mentőcsónakot a hatalmas hajó gyors süllyedése következtében a tengeren támadt örvény szintén magával ragadta. Egy asszony nagy önfeláldozással mentette meg a vízbefulladásól két gyermekét. Egyik gyermekét egy uszó deszkaroncsra helyezte el, amelyet maga előtt tolt, a

másik kezében pedig a kisebbik gyermekét tartotta. Másik három gyermek sorsáról nem tudnak semmit. Egy másik asszony, akit kimentettek, egyik kezében gyermekét tartotta, másik karjával pedig a vállára mehezdedő és súlyosan sebesült férjét igyekezett felszínen tartani. Az egyik katonakórházban két gyermeket ápolnak, akiknek szüleiől eddig még nem tudják, hogy vajjon a tenger hullámaiban lelték halálukat, vagy pedig valamelyik másik londoni kórházban van ápolás alatt? A borzasztó katasztrófa ügyében az angol lapok beszámolnak arról is, hogy a holland matrózok és a férfi utasok legtöbbször a rendíthetetlen bátorság és az életveszéllyel való nyílt szembeszállás példaképeit adták a veszélyes munkálatok során.

(BELGRAD.) (Rador.) A jugoszláv tengerhajózási társaság hivatalos jelentése szerint a Cabrera Milica jugoszláv hajó, amely az angliai partok közelében aknára futva elsüllyedt, az egyik legmodernebb hajója volt a társaságnak. A hajó 9950 tonnás volt és Londonból szénét akart szállítani Dubrovnikba, Dalmáciába.

JUGOSZLÁV HAJÓ VÉGZETE

(LONDON.) (Rador.) A Carica Milica 6000 tonnás jugoszláv hajó éppen olyan körülmények között szenvedett hajótörést és süllyedt el, a délkelet-angliai partok közelében, mint a Simon Bolivar volt holland személyszállító hajó.

MIT IR A HOLLAND SAJTÓ?

(HÁGA.) (Rador.) A Simon Bolivar holland személyszállító hajó katasztrófája mély megdöbbenést és őszinte részvétet keltett egész Hollandiában. Az összes lapok az első oldalon bő részletességgel számolnak be a megrázó tragédiáról. A lapok közlik a katasztrófa okáról kiadott német és angol jelentéseket is anélkül azonban, hogy egyelőre állást foglalnának. A lapok beszámolnak arról is, hogy a robbanás elkerülhetetlenül nagy erejű volt, amit igazol a katasztrófából megmenekült szemtanúk állítása is, amely szerint a robbanás ereje szilánkokká tépte nemcsak a hajó fából készült részeit, de még a hajó vasfalait is.

Mikes Imre — haditudósító a nyugati fronton

(BUDAPEST.) Erdélyben még bizonyára élénken emlékeznek Mikes Imrre, a kiváló újságíróra, aki hosszú éveket töltött ott különböző városokban és lapoknál. Egyike volt az újságírói kar legszenetremetőbb egyéniségeinek.

Mikes Imre körülbelül három évvel ezelőtt került el Erdélyből, Párisba költözött, ahol tovább folytatta újságírói tevékenységét, még pedig nemcsak magyar nyelven. Elég jól megtanult franciául ahhoz, hogy közvetlen hangú cikkeit eredeti franciában írhasa meg és így munkatársa lett a „Petit Parisien”-nek, amelyben több cikksozrotat is láttunk tőle. Ezenkívül egy nemrégben Amerikában alapított új magyar lapnak, az „Amerikai Magyar Világ”-nak dolgozott.

Az új háború kitörésekor Mikes haditudósítónak jelentkezett és sikerült is elérnie, hogy becsúszk a semleges államok haditudósítói karába. Mint ilyen azután hamarosan kikerült a frontra. Végigvitték a Maginot-vonalon, amelynek egyik legtükéletesebb leírását az ő tollából olvastuk. A frontról — tekintve, hogy a harcok nem állandóak — időnként visszatér Párisba, ahova különben érzelmű szálak is fűzik.

Megbízható értékelésünk szerint ugyanis Mikes Imre még Budapesten megismerkedett egy magyar grófnővel — egy igen művelt és felvilágosodott fiatal elvált asszonnyal — és ez a hölgy együtt utazott ki Mikessel a francia fővárosba, ahol azóta is teljes egyetértésben vannak együtt. A grófnő segít Mikes munkájában és miután a hölgy tökéletesen bírja a francia nyelvet, cikkei fordításában is.

Nem tudjuk, lesz-e házasság a dolgból — mint sokszor megtörténik bizonyára ebben az esetben is vannak akadályok — a szerelem azonban változatlan hővel lobog közöttük. Páris egyébként is nagyon alkalmas az ilyen érzelmek ápolására és ott talán sokkal tovább is tartanak az ilyen lángolások, amelyek másutt sajnos hamarabb elhamvadnak.

Váltható tengelyű vasúti kocsikkal bonyolítják le a német—orosz teherfor- galmat

(BERLIN.) Dormmüller német közlekedési miniszter, a visszacsatolt, illetőleg megszállt keleti tartományokban végzett szemleje után a következőkben vázolta a szőbanforgó területek közlekedési problémáit. A Visztula dirschaui hídjának helyreállításával egyidejűleg, amely a Keletporoszországról felé irányuló közvetlen forgalmat biztosítja, a közlekedés Felsősziléziára és Göttingen (Gdingen) között is helyreállt. Ezt a vasútvonalat elsősorban a skandináviai export szempontjából nagyfontosságú személyszállító vonatok veszik igénybe. Oroszországot a Kowno—Dünaburg—Smolenski és a Posen—Kutno—Varsó vasútvonal köti össze Németországgal. A szélesebb keréktávú orosz vágányokról a német sínekre való áttérést és ennek fordítottját elegendő számú cserélhető tengelyű kocsi teszi lehetővé. Ez a német—orosz gazdasági kapcsolatok elmélyítése szempontjából rendkívül jeles körülmény. A Lembergben keresztül Romániába irányuló forgalom számára tavasszal elkészül az új lemergi híd.

A keleti tartományok víziútjainak kiépítése is nagy feladatok elé állítja a német technikat. A brombergi csatorna körülbelül hat hónap múlva készül el. Ez a kanális teremti majd meg a közlekedési lehetőségeket a Dnyeszter és a Dnyeper felé és köti össze majd a Visztulát a Netze, meg a Varta folyóval. A felsősziléziai Adolf Hitler-csatorna meghosszabbítása kapcsolatot teremthet a Dunával. A megoldandó feladatok közül mindenekelőtt a Visztula folyásának szabályozása válik rövidesen lehetővé, azzal, hogy most az egész vizgazdálkodás egy kézbe került s egységes rendszer szerint alakítható.

Apróhirdetések

APRÓHÍRDETÉSI ARAINK: Szavanként 2 lej, vastagabb betűkkel 3 és 4 lej, első szó 3 lej. Állást keresőknek első szó 2 lej, többi 1 lej. Jelíges és címnélküli hirdetések kezelési díja 5 lej. Csak portóztott jelíges leveleket továbbítunk és csak válaszbélyeggel ellátott levelekre válaszolunk. Apróhirdetéseket csak a közlési díj előzetes lefizetése mellett veszünk fel. Támpéldányt nem adunk. Hivatalos óra reggel 8-tól este 7-ig. Hirdetéseket aznap megjelenésre csak délelőtti 10 óráig veszünk fel.

VILLANYONDOLÁLÁS külföldi módszerrel és szerekekkel. Csak párolva és nem kiszáritva. 14 perc alatt előállítva, a haj fényt és hullámot kap. Nyolc havi garancia. Már csak 150 lejűl. Reg. Ferdinand 30. Hölgyfodrászszalon. (2919)

ADÁS-VÉTEL

ARANYFOGAKAT, ékszereket, (akár tört állapotban), gyémánt és briliáns kőveket állandóan veszünk. Casa Orologier, Cluj, Piața Mihai Viteazul 11. szám. (2684)

INGYEN nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha és kabát szöveteket, készfűzőket, kötöttárukat, maradékokat Finkelsteinnál. Str. Stroescu 3. udvarban, Urania mozi háttérpénzt. (2678)

SCHIMBÁSLOVAK Háránknál kaphatók. Str. Băii Someșeni, Telefon: 36-23. (2935)

OLCSÓ TŰZIFA-•PERIS

eladja Státus erdőben termelt prima száraz hasábos fát. Egy öl 980 lej. Ugyanez 1000 kgr. vágva 690 lej telepen átvéve. Str. Gării 19-a. (6857)

ELADÓ perzsaszőnyeg Cal. Moșilor 17. ajtó 1. (7872)

VITRIN, 1 üvegajtó, vasrólló olcsón eladó. Str. Căp. Ignat 46. (7886)

BELVÁROSI vendéglő családi okok miatt azonnal átadó. Cim a kiadóban. (7902)

BICKLI és ping-pong asztal olcsón eladók. Str. Aventuriosă 14. (7909)

ÁTADÓ jól bevezetett régi kocsma és fűszerüzlet engedéllyel kaszárnyával szemben. - Erd.: Parfumeria Ideal, Royal mozgó mellett. (7910)

JÓKARBAN levő „Mormota” bunda juttatósan eladó. Mandelbaum szűcs. Cal. Regele Ferdinand 20. (7918)

MODERN komplett háló ágybetéttel 16.000 lejért eladó. Str. V. Alexandri 10. (7919)

VENNÉK perzsaszőnyeget 2,5x3,5 méretű. Cim: Str. Memorandului 4. etaj. Vámosiné. (7921)

VILÁGOS teleháló, Schöberfotelek, hencserek olcsón eladók. Használt bútor, varrógépet veszek. Szabó, Str. Dogarilor 3. (7924)

VADONATUJ sziliszkin bunda, szépen éneklő kanári madarak olcsón eladók. Str. Bis. ort. Rom. 7. szuterin. (7938)

JÓKARBAN levő dobkályha eladó. Str. Saguna 16. (7940)

NŐI nutribunda nagy termetre eladó. Str. Saguna 16., 10-1 óráig. (7939)

ÓCSKARUHÁKÉRT legtöbbet fizetnek. Str. Memorandului 4. (7925)

EGYENÁRAMU, váltóáramu villanymotorokat, szerszámgepeket, egyéb üzemgépeket, szivattyúkat keresek. Részletes ajánlatokat „Üzemképes” jelíggel kiadó. hivatalhoz kérek. (7927)

KITŰNŐ márkájú, jókarban levő pianót keresek megvételre. Cim a kiadóban. (7738)

INGATLAN

KÖZPONTBAN házrész eladó. Értekezni Ernyőüzemben, Cal. Reg. Ferdinand 3. (7904)

HÁZ eladó. Str. Ioan Totoianu 3. (7915)

ÁLLAST KERES

FIATAL mechanikus soffőr állást keres. Cim a kiadóban. (7874)

FIATAL borbélysegéd állást keres vagy pedig kisebb vendéglőbe kiszolgáló. Str. Bucovina 30., balra ajtó 4. (7908)

INTELLIGENS, egyedülálló árvaleány gyermekek mellé, vagy kisebb családhoz, vagy bármilyen állást keres. Str. Brătianu 24. Rápoltinál. (3019)

ÁLLAST KAPHAT

JÓMEGJELENÉSŰ házvezetőnőt keresek havi 1500 lej fizetéssel. Dr. Kiss Aladár Craiova, Str. Alex. cel Bun 5. (3012)

Gyümölcs a fán

— Zilahy Lajos legújabb színműve Kolozsváron —

Bátor, nagyvonalú írói cselekedetnek minősíti a kritika Zilahy Lajos legújabb darabját. A magyar élet legégetőbb kérdését, a középosztály és a paraszti réteg ellentétét választotta darabja háttérül az illusztris író, — az előtérben pedig még mélyebb társadalmi probléma áll: lehet az utód kedvéért, a gyermek kedvéért büntetlenül rávenni az egészséges parasztleányt, hogy helyettesítse meddő úrnőjét a tudós professzor ágyában?

A súlyos kérdést Zilahy, biztos kézzel válaszolja fel, s a cselekményt elsőrendű írói eszközeivel viszi megnyitató emberi megoldáshoz. Napfény és árnyék, komor hangulat és áradó derű váltakozik a Gyümölcs a fán jeleneteiben.

Az együttes a legnagyobb lelkesedéssel készült fel az újdonságra. Fényes Alice, Paál Magda, Haáz Jolly, Havady Nagy Ilonka, Beness Ilona, Hegyi Lili, Nagy István, Tóth Elek, Lantos Béla, Szabados Árpád vonulnak fel a nagyszerűen megrajzolt uri és paraszti figurákban.

Bókai János: Feleség

Jelentettük, hogy Bókai János, a magyar színműírás büszkesége szerdán Kolozsvárra érkezik s itt személyesen vezeti „Feleség” című új darabjának próbáit a hétfői bemutatóig. Ismeretes, hogy a „Feleség” egy héttel előtér került színre páratlan sikerrel a budapesti Nemzeti Színház együttesének előadásában. Azóta is napokkal előbb eladott táblás házak jelzik a siker útját s valószínű, hogy az újdonság egész éven át uralni fogja a színházak műsorát.

Színházunkra nézve annál nagyobb kitüntetés, hogy Bókai János egy teljes hetet áldoz darabjának itteni próbáira. Az együttes teljesen átérzi ennek a nemes áldozatnak jelentőségét s egészen bizonyos, hogy a „Feleség” bemutatója nálunk is az évad legkiemelkedőbb színházi és társadalmi eseménye lesz.

HÖLGYFODRÁSZ segédnőt és gyakornokot felveszek. Címek kérek a kiadóba leadni „Fodrásznő” jelíggel. (7740)

ELSEJÉRE keresek szakácsnőt „Rusu” vendéglő, P. Gării 8-a. (7889)

VARRÓGÉPELNI tudó leányok felvétetnek. Jelentkezés 12-2 óra között. Călin, Str. Regina Maria 34. II. emelet. (7907)

MUNKÁSLÁNYOKAT felvesz Kovács. Cal. Regele Carol II. 90-92. (7905)

CIPÉSZSEGÉDET felveszek vegyes munkára. Str. Fericei 15. (7917)

KISEGÍTŐ kiszolgálónőt felveszek ki a szakmához ért. „Sal-Co” rövidáruüzlet, P. M. Viteazul 11. (7926)

SZÉP parkettes szoba közös előszobával Brătianu-uccában magános urinőnek decembris 1-ére kiadó. Cim a kiadóban. (7707)

KIADÓ butorozott szoba. Érdeklődni a házmesternél, Cal. Regele Carol II. 7. (7944)

KIADÓ szoba, konyha, speisz. Str. Calvini 22. (7913)

ÜZLETHELYISÉG 2 nagy kirakattal kiadó. Piața Mihai Viteazul 10. (7906)

ÜZLETHELYISÉG kiadó. Cal. Regele Ferdinand 139. Értekezni Piața Cuza Vodă 14. (3018)

GARSONIER december 1-re kiadó. Str. Vasile Goldis 54. (7931)

Villanyondolálás Lei 80
Gőzzel Lei 150
6 havi garanciával ezen üzletekben

Sztankovics Ludovic, Reg. Ferdinand No. 34.

Papp Samuil, Reg. Ferdinand 37.
Reszling Junior, Reg. Ferdinand 56.

IDŐSEBB női bejárónőnek délutánokra 1-4-ig felveszek. Str. Memorandului 20. ajtó 6. (7936)

TÖMEGMUNKÁRA varrónők jelentkezzenek. „Woja” Cal. Reg. Ferdinand 65. (7929)

AZONNAL alkalmazok egy magányos asszonyt házi munkára. Cim a kiadóban. (7932)

EGY jó vas és vízszondolálót keresek. Ugyanott egy tanuló felvétetnek. Römer, Str. Paris 12. (7933)

TANULÓ, vagy kifizetőleányt felveszek. Rosenzweig Corseterie, Str. Reg. Maria 6. (7934)

KONYHAI bejárónőt és komoly kiszolgálónőt felvesz Restaurant, Strada Saguna 4. (7935)

KÜLÖNFÉLÉK

ÖRÖKBEADNÁM 2 hónapos egészséges fiúgyermekemet. Str. Paris 34., Özv. Izsák Márton. (7911)

ELVESZETT egy japán pincsi, megtalálójára jutalomban részesül. Str. Cernavodă 1. (7914)

TÁRSULNÉK 100.000 lej tőkével jól jövedelmező vállalatba. Cim a kiadóban. (7916)

ELVESZETT egy barna aktatáska benne levő könyvvel. Becsületes megtalálójára magas jutalomban részesül. Hirsch, Str. Stroescu 6. (7930)

OKTATÁS

SZABÁSZATI tanfolyam kezdődik feltűnő olcsó árban Str. Rugului 17. ajtó 4. (7920)

MŰSZAKI RAJZOLÓI, szabadkézrajz, szobrászat és művészeti TANFOLYAM hölgyek, férfiak és gyermekek részére. Érdeklődni Dénes urnál Unitárius Kollégium tornatermében este 7-9. (7922)

KIADÓ LAKÁS

2 SZOBÁS garzonlakás fürdőszobával kiadó decembris 1-ére. Str. Regina Maria 5. szám. (3007)

KÉTSZOBÁS, komplett lakás és 2 szobás garzonlakás azonnalra kiadó. Strada Elisabeta 32. (7928)

KISEBB üres szoba decembrisre 500-ért kiadó. Str. Bis. Ort. Rom. 7. szuterinben. (7937)

Mozi

SELECT MOZGÓ: Farandola (Tánc a föld körül). Ginger Rogers és Fred Astaire ez évi remeke, szebbnél, szebb dalokkal és táncokkal. Műsoron kívül a legújabb világhíradó és O. N. T. jurnál.

ROYAL MOZGÓ: Ragyogó, izgalmas, rendkívüli slágerfilm, elejétől végig színes Technicolor. Shirley Temple, Richard Greene, Anita Louise-val: Egy hercegnő álma. Nem gyerek film. Egy igazi művészi alkotás.

CAPITOL MOZGÓ: Egy mámoros bál éj. Csajkowsky, a nagy orosz zeneköltő élete film. Irta: Cifra Géza. Fősz.: Zarah Leander, Hans Stüwe, Röck Marika. A film előtt új Paramount világhíradó.

RIO MOZGÓ: Ma: 3, 6 és 9: A dzsungel tragédiája. Az évad legnagyobb szenzációja. Fősz.: Betty Jane és Raymond Hatton. II. Híradó. Köv. műsorunk csak pár napig kíváncságot: A hindu siremlék mindkét része egy szerre.

URANIA MOZGÓ: Az álarcos ember. Mindkét rész egyszerre, teljes mű. Izgalmas kalandorfilm. Fősz.: Tonto, az indiánok vezére és Silver, a csodáló.

A THALIA MAGYAR SZÍNHÁZ

MŰSORA:

Kedd: A Gyümölcs a fán házifőpróbái miatt nincs előadás.

Szerda fél 9: Gyümölcs a fán (Zilahy Lajos legújabb, nagyszerű színműve. Fősz.: Fényes Alice, Paál Magda, Haáz Jolly, Benes Ilona, Havady Nagy Ilonka, Hegyi Lili, Faludi Márta, Nagy István, Tóth Elek, Lantos Béla, Szabados Árpád. Rendező: Szabados Árpád. Premier bérlet 12 sz.)

Csütörtök fél 9: Gyümölcs a fán (Rendes bérlet 12.)

Péntek fél 9: Gyümölcs a fán (Irodalmi bérlet.)

Szombat délután 5: Francia szobalány. (Olcsó helyárakkal.)

Este 9: Gyümölcs a fán.

Vasárnap délután 3: Tanase revütársulata.

Délután 6: Gyümölcs a fán.

Este 9: Tanase revütársulata.

— DECEMBER 3-ÁN ÜL ÖSSZE AZ UNITÁRIUSOK PARLAMENTJE. Az unitárius egyház legfőbb szerve, a főtanács december 3-án ül össze, hogy tárgyalja az összes időszakos egyházi és iskolai kérdéseket. A főtanács ülésével kapcsolatosan december 2-án az Unitárius Egyetemes Lelkészkör és a Tanítók Egyesülete, valamint az Unitárius Irodalmi Társaság és a Dávid Ferenc Egyetemes Ülésezik, az Unitárius Nőszövetség pedig ugyancsak december 2-án este 8 órakor templomi hangversenyt rendez.

— Jutalmat kap az elveszett fajtája megtalálójá. Dr. I. G.-né Lupsán lakó uriaszony bejelentette a rendőrségnek, hogy nyomtalanul eltűnt a lakásáról négyhónapos, sárga színű fajtájú kutyája, amely Pufi névre hallgat. A rendőrség büntügyi osztálya lapunk útján is kéri a becsületes megtalálót, hogy az elveszett kiskutyát szolgáltatása be a rendőrség büntügyi osztályára. A megtaláló az urinőtől pénzjutalmat kap.

— Nőgyógyász- és szülészorvosok szakgyűlése. A kolozsvári endocrinológiai nőgyógyászati és szülészeti társulat nov. 22-i gyűlésének napirendje: 1. Prof. dr. I. Nițescu és prof. dr. Secăreanu: Új kutatások az insulin purifikálásáról. 2. Dr. I. Petrescu: Az emlíkvonlat méhnyálkahatása a terhesség kivétel. 3. Conf. dr. Vancea: A szem belső secretios szerepe. 4. Doc. dr. A. Iancu és Doc. dr. Voicu: A fogamzásnak földrajzi elhelyezése Kolozsvármegyében. 5. Doc. dr. Voicu: Negatív hormonális reakciók két chorioepitelioma esetében. 6. Dr. Căprioară és dr. Heller: A méhnek spontán repedése. 7. dr. I. Petrescu: Kutatások a fluoreszcenciáról. 8. dr. I. Heller: Bőséges vérzések a defloráció után. A szakgyűlést a kolozsvári nőgyógyászati klinika előadótermében november 22-én délután tartják meg.

— A Károly királyi herceg alapítványa a hadseregért. Bucurestiből jelenti a Rador: A Károly királyi hercegről elnevezett kulturális alapítvány kiáltványt intézett a hadsereg tagjaihoz. Az alapítvány — mondja a kiáltvány — idejében csatlakozott a munka-egységein és kulturális otthonain keresztül ahhoz a munkához, amely jelenleg a hadsereg érdekében folyik. A kulturális otthonok összegyűjtik mindazt, aminek a katonai életben hasznát lehet venni. Meleg alsóruha, fehérnemű, harisnya, kesztyű, zsebkendő, stb. készül a kulturális alapítvány műhelyeiben, amelyeket a rendeltetési helyükre juttatnak. Ezenkívül a kulturális otthonok a helyiségeiket átengedik a katonaság céljaira, ugyancsak fürdőket is, amelyeket a katonai egységek tisztálkodására és fertőtlenítésére használnak fel.

— Az országőröknek el kell sajátítani az állam hivatali teendőket is. Bucurestiből jelenti a Rador: A pénzügyminisztérium leiratban értesítette a pénzügyigazgatóságokat, hogy a miniszterelnöknek az Országőr Szervezet parancsnokával együttesen kiadott rendelkezése értelmében az országőrök a hivatali szolgálat elsajátítása céljából szombatnapként az olyan állami hivatalokban kötelesek dolgozni, amelyekben mozgósítás esetén munkakörbe kötelesek állani. Az Országőr Szervezet legfelsőbb parancsnoksága már utasította is a légiók parancsnokait az országőröknek a különböző állami intézményekhez való beosztására.

Hirek

NAPTÁR. 1939. November 22, Szerda.
Róm. kat. és Prot.: Cecilia vt. Ort.:
Sf. Ap. Filemon. Izr.: 10 Kiszlev.

VIDÉKI ELŐFIZETÉSI ÁRAINK:
Egész évre 550, félre 280, negyedévre
150, egy hónapra 50 lej.

JÓESTÉT!

ÚJ HÁZASOK

— Bizony Feri, te hány-szor is megkérted a kezemet, amíg végre „igent” mondtam.

— Az ám... Hetedszer elhagyott a szerencsém...

MEGFIZETTE A VACSORÁT

Liszt Ferenc gazdag bankárnál volt vacsorán. A házigazda így szólt a művészhez:

— Most pedig kedves mester, játsszék nekünk valamit.

Liszt leült a zongorához, egyszer végigfuttatta ujjait a billentyűkön, — aztán felállt s így válaszolt:

— Megfizettem a vacsorát...

— Ügyeletes gyógyszerárak. November 18. szombaton reggeltől november 25. szombaton reggelig a következő gyógyszerárak teljesítenek éjjeli szolgálatot. Unicorn, Unirii-tér; Demeter, Motilor-ut; Somlea, Regele Ferdinand-ut; Palóczy, Marechal Foch-ut.

— Nem bántalmazta a házigazda sem a lakóját, sem a cselédlányát. Lapunk egyik legutóbbi számában megírtuk, hogy a kolozsvári rendőrség bünyűi osztálya vizsgálatot folytat annak a súlyos nézeteltérésnek ügyében, amely Káhn Jenő kolozsvári, Pop Cicio-ucca 19. sz. alatt lakó szabómester és házigazdája, Câmpian Josif között támadt. Cikkünkkel kapcsolatosan Câmpian Josif annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy ő nem bántalmazta lakóját, sem Petres Julianna nevű cselédlányát. Ezt a tényállást a cselédlány vallomása megerősítette. A vita és a nézeteltérés a házigazda és lakója között lakbértel kérdéséből keletkezett.

— Döntött a választott bíróság az „Isten önnel tanár ur” c. film ügyében. Ismertettük azt az érdekes választott bírósági pert, amely a SELECT MOZGÓ és a METRO-GOLDWYN filmház között volt folyamatban az „Isten önnel tanár ur” (Goodbye Mr. Chips) c. világhírű film premierje tárgyában. A SELECT mozgó azt a követelést támasztotta a METRO-GOLDWYN filmgyárral szemben, hogy a film premierjét még e hó folyamán biztosítsa számára. A választott bíróság hosszúságos tárgyalás után aként döntött, hogy a METRO-GOLDWYN filmház köteles az „Isten önnel tanár ur” filmet a SELECT MOZGÓ-nak premierre még e hét folyamán átadni. A SELECT MOZGÓ nagy elégtétellel vette tudomásul a választott bíróság döntését és a METRO-GOLDWYN filmházzal egyetértésben a hét csütörtökjére tűzte ki az „Isten önnel tanár ur” (Goodbye Mr. Chips) premierjét. Nagy eseménye ez Kolozsvár mozgó-látogató közönségének. Az „ISTEN ÖNNEL TANÁR UR”, James Hilton világhírű regényének nyomán készült Sam Wood rendezésében. Főszerepekben ROBERT DONAT és GREER GARSON. „ISTEN ÖNNEL TANÁR UR” egy csupaszi, melegen érző, hivatása magaslátán álló tanár története, aki életét a kultúra oltárán áldozta fel. ROBERT DONAT CHIPS TANÁR szerepében valami egészen rendkívülit nyújt a nézőnek. A 20 és 80 év közötti kort nagyszerűen alakítja. Méltó partnere és segítőtársa az angol filmvilág új felfedeztetője: GREER GARSON. Nagy előkészületeket tesz ezenkívül ezen rendkívüli előadásra, amelyet technikailag is úgy fog előkészíteni, hogy ez a film a legtekélyesebb előadásban kerüljön bemutatásra. A premier alkalmával a SELECT mozgó igazgatósága a hangos film új technikai csodáját fogja bemutatni a mozgó-látogató közönségnek.

— München új légitikikötője. Münchenben felavatták és üzembe helyezték a München-Riem-i új utasforgalmi légitikikötőt. Az eddigi oberwiesfeldi repülőtér többé nem szolgál légitikikötőül.

Egy nagyszalontai származású fürdőtitkár elvesztette az állását a zsidótörvény miatt Olaszországban

Felesége, aki olasz nő volt, az izgalomokba belehalt

(BUDAPEST.) Nagyszalontán, de Nagyváradon is sokan emlékeznek Bihari-Baumann Sándorra, aki sokáig ujságíróskodott a peceparti Párisban. Szorgalmas, rokonszenves, tehetséges embernek ismerték.

Bihari-Baumann Sándor, akinek édesapja ma is él Nagyszalontán, amelynek közbecsülésben álló polgára, egy szép napon, röviddel a háború után kivándorolt Olaszországba. Tekintettel arra, hogy már akkor birta az olasz nyelvet és ezenkívül is öthet európai nyelvet beszélt, hamarosan felfigyeltek odakint rá és nem sokára kitűnően fizetett titkári állást kapott Firenze mellett, Olaszország egyik leghíresebb klimatikus hegyvidéki fürdőhelyén, Montecatini-ben. Itt működött — egészen az olasz zsidótörvény megalkotásáig. Ekkor azonban neki is el kellett hagynia állását.

A volt nagyváradai ujságíró egyéni sorsa ettől kezdve igen szomorúan alakult, amennyiben felesége, aki bár olasz, árja nő volt, az elszorított izgalomok következtében meghalt és magárahagyta férjét és két gyermekét. Ugy látszik azonban, hogy maguk az olaszok annyira megszerették a különben is olaszos kinézésű, rendkívül jó megjelenésű Bihari-Baumann Sándort, hogy — mint legújabbban értesülünk — minden követ megmozgattak annak érdekében, hogy valamilyen újonc egzisztenciához juttassák. Bihari-Baumann Sándor nem is hagyta el Olaszországot és bízik abban, hogy — az olasz idegenforgalom érdekében kifejtett tevékenysége alapján — továbbra is meg fogja találni boldogulását a gyönyörű olasz ég alatt.

RIO mozgó

November 20-tól 26-ig mindennap 3, 6 és 9.

Két részes nagy dzsungelfilm, egy előadásban!

A dzsungel tragédiája

Eddig még nem látott izgalmas dzsungel filmsláger

Fősz: Betty Jane Rhodes és Raymond Hatton

III. Journal.

Helyárak: 14 plusz 5 lei.

— MIKOR KÉRHETIK A BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS ELHALASZTÁSÁT A KATONAI SZOLGÁLATRA BEHÍVOTT FELEK ÉS ÜGYVÉDEIK? A kolozsvári bíróság mind a legutóbbi időkig hozzájárult a kitűzött tárgyalási határrap elhalasztásához, ha a peres felek valamelyike vagy jogi képviselőik részéről bejelentették, hogy az illető fél vagy ügyvéd katonai szolgálatot teljesít. Ujabbban a kolozsvári bíróság azt az álláspontot kezdte követni, hogy a halasztási kéréshez csak akkor járul hozzá, ha a halasztást kérő fél igazoló okiratot mutat fel annak bizonyítására, hogy ténylegesen katonai szolgálatra hívták be. Ilyen igazoló okmányt az illetékes polgármesteri hivatal, vagy a katonai parancsnokság állíthat ki.

— Csökkent a kávé ára Németországban. Berlinből jelentik: Az áralakulás birodalmi biztosának rendelete értelmében minden német vendéglős és kávéház köteles a kávé árát az 1939 szeptember 4-i árhoz viszonyítva legalább 12 százalékkal csökkenteni, amennyiben a kávé legalább 30 százalékban árpát, malátát, vagy más pótstert is tartalmaz.

— Szabályozták a német szappan és mosópor árát. Az áralakulás birodalmi biztos a mosószerek árát a következőképpen szabályozta. Az egységes német pipereszappan ára a kiskereskedelemben nem haladhatja meg a 15 pfenniget, a borotvaszappan pedig a 20 pfenniget. A 225 gramm mosóport tartalmazó csomagok árát 22 pfennigben, a fél kg.-os dupla csomagokét pedig 24 pfennigben szabták meg.

— Pálínkafőzés a Donat-uton. A Szaniszló-cég pálínkafőző üstjét a Donat-uti autóbussz végállomáson állította fel és a mai nappal megkezdte a pálínkafőzést. Jelentkezni lehet a helyszínen, vagy telefonon: 13-24 szám alatt.

— Százötven millió lej értékű üzletkötés történt tegnap a fővárosi értéktőzsdén. Bukarestből jelenti a Rador: A szombati és vasárnap kétnapos szünet után a hétfői napon rendkívül meglelénkült az értéktőzsde. A tegnapi napon 150 millió lej értékű üzletkötés történt és 300 ezer darab kötvény cserélt gazdát. A tőzsdeterem kicsinek bizonyult az érdeklődők befogadására, mert olyanok is jelentek meg komoly üzletkötési szándékkal a tőzsdén, akik eddig soha semmiféle tőzsdei ügyletet nem bonyolítottak le.

Halálos veszély fenyegette a volt német császárt

(DORN.) (Rador.) A Reuter angol távirati iroda azt jelenti, hogy II. Vilmos volt német császár majdnem halálos baleset áldozata lett. Az excsászár a tomboló vihar ellenére is elvégezte szokásos napi sétáját a lakosztály szolgálo kastély kertjében. A heves szélroham letörte a kastély egyik fájának három hatalmas ágát és a súlyos faágak két méternyire a sétáló császártól zuhantak a földre, mélyen befuródva a talajba. Ha volt császár, néhány lépést tesz még előre, a leszakadt faágak menthetetlenül halálra sujtották volna.

Finn-magyar ünnepség

(BUDAPEST.) (Dunaposta-Rador.) Meleghangú ünnepség volt vasárnap a finn-magyar barátság kidomborítására. Tasnádi Nagy András volt igazságügy-miniszter, a képviselőház elnöke nyitotta meg az ünnepséget. Megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy Finnországot és Magyarországot nemcsak vérségi kötelékek, a nyelvrokonság, hanem a közös sors is szorosan egybefűzi. Mind a két nemzetet a multban elnyomták, de mindkét nemzet önértékét megfeszítésével és lelki erővel rázta le magáról a rákényszerített ígát, mert sem a finn, sem a magyar nemzet nem bírja elviselni az igazságtalan elnyomást. Tasnádi Nagy András beszéde végén sajnálkozását fejezte ki afelett, hogy Magyarország a jelenlegi körülmények között nem tehet egyebet, minthogy meleg baráti rokonszenvérről és együttérzéséről biztosítsa Finnország népét.

— HAZATÉRÉSRE SZÖLITOTAK FEL A TÖRÖKORSZÁGBAN ELŐ NÉMET ÁLLAMPOLGÁROKAT. Belgrádból jelenti a Dunaposta: A Vreme című jugoszláv lap ankarai jelentése szerint a Törökországban lévő német állampolgárokat felszólították, hogy hagyják el az országot. A hazahívottak között vannak a török hadseregben szolgált német katonai oktatók is, továbbá a német magán- és hivatalos személyek.

— Eltemették Niemerower Izsákot, Bukarest neolog főrabiját. Bucurestiből jelenti a Rador: Tegnap délután 2 órakor temették el a Filantropia temetőben általános és mély részvét mellett dr. Niemerower Izsákot, a bucarestii neolog zsidó hitközség hirtelen elhunyt főrabiját. A temetésen az összes romániai zsidó hitközségek képviseltették magukat. A kormány képviselőiben a temetésen megjelentek dr. Zigre Miklós kultuszminiszter és Gabriel Marinescu tábornok, közrendészeti miniszter is. Az elhunyt főpap utóda valószínűleg dr. Halévy lesz.

— Disztribúció az új belgrádi török nagykövét tiszteletére. Belgrádból jelenti a Rador: Románia jugoszláviai nagykövete és felesége Cadere asszony disztribúciót adott Törökország új belgrádi nagykövete tiszteletére.

— Eltemették dr. Fritz Lászlónét. Budapestról jelenti a Dunaposta: Hétfőn délután temették el általános és mély részvét mellett dr. Fritz Lászlónét, szül. bikfalvi Zágony Fejes Juliát. A ravatalnál dr. Ravasz László református püspök bucsuztatta az erdélyi származású uriaszonyt, akit Erdélyben és Kolozsváron is széles körben ismertek és tiszteltek. Dr. Fritz Lászlót, aki annak idején értékes közéleti tevékenységet fejtett ki Erdélyben, a gyászszert alkalmából tisztelői és barátai tömegesen keresték fel részvétnyilatkozatukkal.

— Sziria főkörmánybiztosának látogatása Palesztinában. Jeruzsálemből jelenti a Rador: Gabriel Huau, Sziria francia főmegbízottjának palesztinai látogatása befejezést nyert. Huau és felesége vasárnap a Holtenger partján több történelmi emléket és várost szemlélt meg. A látogatással kapcsolatosan az arab sajtó Palesztina szolidaritását juttatta kifejezésre Franciaország és Anglia irányában.

Mit tartalmaz a hadsereg beruházási értékjegyek kibocsátásáról szóló törvény?

(BUCURESTI.) (Rador.) A Monitorul Oficialban törvényrendelet jelent meg a hadseregberuházási értékjegyek kibocsátásáról. Az 1. szakasz kimondja, hogy a hadsereg rendkívüli szükségleteinek fedezésére a pénzügyminisztérium, vagy a nemzetvédelmi alap önkormányzati intézménye hadseregberuházási értékjegyeket bocsát ki. 2. szakasz: Az értékjegyek címletét, az utána fizetendő kamatlábát és a visszafizetés határidejét, egyezményekkel az összes kibocsátási feltételeket, ugyanintén a jelen törvény alkalmazásának módjait a pénzügyminiszter előterjesztése alapján minisztertanácsi naplóban határozzák meg. 3. szakasz: A tökévisszafizetés, valamint a kamatok kifizetése a nemzetvédelmi alaptól a Nemzeti Bank fővárosi, illetve vidéki intézeteinél történik. Ebből a célból a pénzügyminisztérium, vagy pedig a nemzetvédelmi alap önkormányzati intézménye idejében gondoskodik a töké- és kamatteljárások fedezésére szükséges alapról, ugyanintén a 7. szakaszban előírt kötvényszelvényekről is. A következő szakaszokban

a törvény az értékjegyek adómentességét biztosítja, ami a hadseregberuházási értékjegyekbe fektetett tőkére is vonatkozik.

A Románia című lap felszólítja a magántőkét, hogy értékjegyek jegyzésével önként járuljon hozzá a hadfelszereléshez, amely nem kölcsön, hanem a felesleges magántőkének önkéntes részvétele a hadsereg felszerelésében.

A 9. szakasz előírja, hogy ennek a törvénynek a Hivatalos Lapban való megjelenésétől kezdve mindazok az állami intézetek, köz- és magánvállalatok, amelyek a jelenleg érvényben lévő törvények, szabályrendeletek, vagy szabályzatok értelmében tartaleltőikéjükben állami kötvényeket kötelesek vásárolni, ennek az összegnek 30 százaléka az érvényben lévő törvények, szabályrendeletek, vagy szabályzatok által előírt határidőn belül közvetlen jegyzéssel hadseregberuházási értékjegyeket kötelesek vásárolni. Abban az esetben, ha ezek a törvények, szabályrendeletek, vagy szabályzatok határidőt nem írnak elő, akkor a jegyzésnek az alap létesítésétől számított egy hónapon belül kell megtörténnie.

Az állampapírokból már meglevő alap 30 százaléka hadseregberuházási értékjegyekre való átváltásának a jelen törvény megjelenésétől számított öt éven belül kell megtörténnie

a tőzsdei árfolyam tekintetbevételével és az alap tényleges értéke évi 6 százalékan jegyzésével. A meglevő szakaszban előírt kötelezettségnek eleget tenni oly módon is, hogy a jelenleg államkötvényekben meglevő alap 70 százaléka is jegyezhető hadseregberuházási értékjegyek, hogy az évi 6 százalékos jegyzés teljesíthető legyen. A 10. szakasz előírja, hogy azokban az esetekben, amikor a jelenlegi törvények törvényes biztosíték letétbehelyezését írják elő, ezeknek a biztosítékoknak 25 százaléka 1940. január 1-től hadseregberuházási értékjegyekben deponálható. Az értékjegyek jegyzés útján szerezhető be. A kibocsátandó hivatal kérésére köteles a biztosíték lejáratahoz minél közelebbi visszafizetési esedékességű értékjegyet kibocsátani, de

a lejárati egy évnél nem lehet kevesebb.

Ha a biztosíték letétbehelyezése hat hónaponál rövidebb időre történik, a letétbehelyezőnek joga van az összeg 25 százaléka az illetékes hivatalnál készpénzben befizetni és az erről kapott nyugta az értékjegyet helyettesíti.

Ennek az összegnek a visszafizetése a nyugta benyújtásától számított 15 napon belül annál a hivatalnál történik, ahol azt befizették. A befizetőnek azonban joga van az összegnek megfelelő értékjegyet igényelni. Ebben az esetben a kamat a befizetés időpontjától számítódik.

Ottescu belügyminiszter szemleuton Kolozsváron

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A ma reggeli gyorsvonattal váratlanul Kolozsvárra érkezett Ottescu belügyminiszter, Grigorescu minisztériumi kabinetigazgató kíséretében. A miniszter érkezéséről nem adtak előzetes értesítést és így hivatalos fogadtatás a pályaudvaron nem volt. Ottescu belügyminiszter megérkezése után a királyi helytartóságra hajtattak, ahol dr. Tataru Coriolan, Szamostartomány királyi helytartója és dr. Hodor Victor helytartósági vezértilkár fogadták. A belügyminiszter szívesen tárgyalást folytatott dr. Tataru királyi helytartóval, majd megtekintette az egyes ügyosztályokat, érdeklődött a külön-

A 11. szakasz szerint, mindazok, akik a 9. és 10. szakaszban előírt kötelezettségüknek nem tesznek eleget, annak az összegnek 25 százaléka büntethetők, amelyet jegyezniük kellett volna. Mindazok, akik a törvény végrehajtásának ellenőrzésére hivatottak, személyükben is felelősek a 9. és 10. szakaszban előírt kötelezettség teljesítéséért. A 12. szakasz szerint a hadseregberuházási értékjegyek jegyzéséből befolyó összeg nem használható fel semmiféle másra, csak kizárólag a hadsereg céljaira.

böző közigazgatási kérdések iránt és a legteljesebb megelégedését fejezte ki a tapasztaltak fölött. A belügyminiszter és kísérete a helytartóságról a város házára ment, ahol dr. Bornemisa Sebastian polgármester fogadta. A belügyminiszter itt megtekintette az összes városi ügyosztályokat. Délben szükkőre ebéd volt az Automobil Club helyiségében a miniszter tiszteletére. Ottescu miniszter a délután folyamán a királyi helytartó és a polgármester kíséretében megtekintte a különböző közigazgatási intézményeket. Ma este tovább utazik erdélyi szemleutja folytatására.

Betegsége elől a halálba akart menekülni a fiatal asszony

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Megdöbbentő öngyilkossági kísérlet játszódtott le tegnap délután a Donat-ut 208. szám alatti vendéglő egyik külön szobájában. Prade Dumitru Capitan Ignat 27. szám alatt lakó román színész 17 éves felesége, született Lénárd Piroksa tegnap estefelé öngyilkossági szándékkal a Burgya-kert vendéglőben lakó szüleinek lakásán 15 darab luminál pasztillát vett be, mire édesanyja tettet felfedezte, az életunt fiatal asszonyka már eszméletlen állapotban feküdt a vendéglő egyik kis szobájában. Az értesített mentők beszállították a klinikára, ahol gondos kezelés alá vették. A rendőrség vizsgálatot vezetett be annak megállapítására, hogy az életunt nő miért akarta eldobni magát az életet. Ennek során megállapítást nyert, hogy afölötti elkeseredésében akart véget vetni életének, mert súlyos tüdőasztmában szenved. A román színész fiatal felesége csak néhány héttel ezelőtt jött ki a klinikáról, ahol hosszú időn át állott gyógykezelés alatt s miután kezelő házi orvosai tegnap reggel újból kórházba akarták utalni, inkább a halált választotta. Az orvosi beavatkozás sikerrel járt, úgy, hogy a fiatal nő minden veszélyen túl van.

Olaszország azonnal közbelép, ha a bolsevizmus terjeszkedési kísérletet tenne a Balkánon

(RÓMA.) (Stefani.) A hivatalos olasz távirati iroda tegnap feltűnést keltő közlést adott ki, amely így hangzik: Azokkal a külföldi híresztelésekkel szemben, amelyek Itália jövőbeni politikájára vonatkozólag elterjedtek, meg kell állapítani a következőket:

1. Olaszország örömmel üdvözlőné az egynevezett balkáni semleges blokkot, amelynek célja a béke és a háborútól való távortartózkodás lenne, de ebben bizonyos okoknál fogva nem kíván ösztönzőleg fellépni.

2. Itália örömmel üdvözlőné azt a hirt, hogy a Balkán-államok között egyetértés jön létre az igazságnak megfelelő értelemben.

3. Olaszország nem kíván beleszólni a balkáni helyzet további kialakulásába, amennyiben azok békés természetűek, de azonnal közbe lépne, miha a helyzet azt mutatná, hogy a Szovjet Unió itt szerephez jutni, mert a bolsevizálási kísérletek ellen eleve tiltakozik.

ZÁRLAT ALÁ HELYEZTÉK A FRANCIA SZEMÉLY-GŐZÖST

(NEWYORK.) (Rador.) A DNB jelentése szerint hétfőn befutott Newyork kikötőjébe a Dregasse nevű francia hajó fedélzetén 161 utassal, akik közül 16 amerikai. A hajón két darab 75 milliméteres ágyú is volt s

éppen ezért az amerikai hatóságok a hajót kísérető hadihajónak minősítették és mint ilyent, zár alá helyezték.

SZIKLASZILÁRDAK A MAGYAR-OLASZ KAPCSOLATOK

(BUDAPEST.) (Dunaposta.) Fabinyi Tihamér nyugalmazott pénzügyminiszter, a magyar-olasz kulturális bizottság elnöke nagyobb küldöttség élén Olaszországban járt. Onnan hazatérve, érdekes nyilatkozatot adott a sajtónak itáliai tapasztalatairól. „Római, bolognai, milánói utunk valóságos diadalutú alakult. Az olasz-magyar barátság sziklaszilárdságáról győzték meg itáliai tapasztalataim. Targyaltam számos olasz előkelőséggel, de mindegyik között a legnagyobb hatást a Duceval való megbeszélés tette rám. Végtelenül jól esett az a tájékozódottság, amellyel Mussolini a magyar állapotról és viszonyokról nyilatkozott. A Duce a legmelegebb barátságáról biztosította a magyar nemzetet.”

NÉMETORSZÁG ÉLELMEZÉSI VISZONYAI MA JOBBAK, MINT AZ 1914. ÉVBEN

(NEWYORK.) (Rador.) Az amerikai konjunktúra kutató intézet megállapítása szerint Németország élelmészeti és gazdasági helyzete ma jobb — az összes nehézségek ellenére is — mint az 1914. évben volt. A szövetséges nyu-

gati nagyhatalmak nehezen fogják tudni Németországot kiéheztetni, mert Németország Oroszországból, Olaszországból, Magyarországról, a Balkán-államokból és a Balti-államokból olyan bőséges élelmiszer és anyag ellátással rendelkezik, amelynek szállítását a nyugati hatalmak a legszigorúbb intézkedésekkel sem tudnák megakadályozni, másrészt pedig Németország megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a felsorolt államokból való megfelelő ellátása elé gördülő akadályokat elhárítsa.

Súlyos szerencsétlenség az orosz hadgyakorlatokon

(PÁRIS.) (Dunaposta.) A „Matin” közlése szerint a finn határ közelében megtartott orosz szárazföldi, tengeri és légi hadgyakorlatok során számos súlyos baleset történt. Így többek között egy páncélos cirkáló téves kormányzás következtében legázolt egy tengeralattjárót, amelyet el is süllyesztett. A légi gyakorlatok során kilenc gépből álló egység viharba tévedt és mindössze két vizirepülőgép tért vissza kiindulási pontjára. A másik hét sorsáról semmi hír nincs.

— Botrányt okozott az ittas férfi. Közbotrányt rögtönzött mára virradólag egy alaposan beszerezett állapotban lévő férfi. Schwartz József, Pop Julian uccában lakó munkanélküli iparos ma reggel fél 6 óra tájban ittas állapotban bement a Cipariu uti Rosenfeld-féle korcsmába, ahol italt kért. A korcsmáros és az ittas férfi között hangos szóváltás keletkezett. A garázdálkodó férfit azután az ott a közben szolgálatot teljesítő rendőr őrizetbe vette és bekísérte a rendőrségre, ahol megindították ellene az eljárást.

— MEGHALT BÁRÓ MADARASSY-BECK GYULA. Budapestről jelenti a Dunaposta: Bárá Madarassy-Beck Gyula, a Magyar Jelzálog Hitelbank volt vezérigazgatója 67 éves korában egy budapesti sanatóriumban, hosszas betegeskedés után meghalt. Madarassy-Beck báró a háború előtt és alatt nagy szerepet játszott a magyar gazdasági és pénzügyi életben s a Jelzálog Hitelbanktól való megválása után a Magyar-Olasz Bank alelnöke volt.

— Adomány. Köszönettel nyugtázzuk K. M. 50 lej adományát a beteg asszony részére.

— Vasúti szerencsétlenség Olaszországban. Rómából jelenti a Rador: Villa del Nevoso állomás közelében két vonat összeütközött. A vasúti szerencsétlenség következtében 20 utas megsebesült, közülük ötnek az állapota rendkívül súlyos.

— BÜNYGYI ZÁRLATOT RENDELTEK EL A BUDAPESTI ARANY-PANAMA FŐVÁDLÓTTJÁNAK VAGYONÁRA. Budapestről jelenti a Dunaposta: Hirt adtunk már arról a visszaélésről, amely a Seed Scheig-féle aranyfeldolgozó üzemen történt. A nyomozás során kétségtelenül megállapították, hogy a vállalat magyarországi vezetője többmillió pengővel megkárosította nemcsak a vállalatot, hanem a magyar államkincstárt is. Az ügyesség a kincstár terhére elkövetett visszaélések biztosítása érdekében kétféle millió pengő értékű biztosítási zárlatot foganatosított az aranyfeldolgozó vállalat Dworák Norbert nevű és letartóztatásban levő vezérigazgatójának ingó és ingatlan vagyonára.

— Olaszország nemzetközi turisztikai kapcsolatai. Rómából jelenti a Rador: Az illetékes olasz hatóságok elhatározták, hogy visszaállítják a nyilvános turisztikai kapcsolatokat Svájc, Belgiummal, Dániával, Hollandiával, Svédországgal, Norvégiával és Egyiptommal, amely államokkal a nemzetközi egyezmények következtében a turisztikai kapcsolatok átmeneti jelleggel megszakadtak.

Nyomatott a MAYER könyvnyomda körforgóján.

HENSELTÓL — HENSELIG

A hősi halált halt brassói Hensel Frigyes
mérnökari százados emlékezte

(TG.-MURES-MAROSVÁSÁRHELY.)
A hősi halottak iránti kegyelet érzetét nem csupán a világháború után ápolta „hősi halott-kultusz” vetette felszínre. Kegyeletünk minden időben megemlékezett azokról, akik a nemzeti eszmé szolgálatában, a szabadság gondolatának áldozatai lettek és elesetek a háza védelmében. Jóllehet századunkban a hősi halottak számokban ki nem fejezhető sokasága régi harcterek körüli tömegsírokban, itt-ott elsórvá, besüppedt hantok alatt és külön városok hőskötemetőiben porladnak, nem feledtetik el a mult század hadjáratainak hősi halottjait sem.

Ilyen régen elfelejtett és az erdélyi köztudatban — mondhatni — ismeretlen hősi halott a brassói születésű Hensel Frigyes mérnökari százados. Kinek emlékével a minap találkoztam brassói tartózkodásom alatt.

Hensel Frigyes cs. kir. mérnökari százados 1809 május 17-én, a karintiai Malborgeth mellett esett el a franciák ellen vívott véres csatában. Ezt igazolja Brassóban, a Fekete-uca 38. sz. ház falán, a hősi Hensel Frigyes szülőházát jelölő emléktábla alábbi felirata:

Geburtstátte des

FRIEDRICH HENSEL

K. K. Ingenieur, Hauptmann.
Heldenthum am 17. Mai 1809. Vom
Offizierscorp Kronstadt.

A brassói hősi Hensel Frigyes emlékével nem ez az első találkozásom, mert hiszen a Malborgeth mellett, az olasz fronton, a világháború alatt, a róla elnevezett „Fort Hensel” nevű várerőd védői sorában szenvedtem át a vár ostromának minden borzalmait.

Háborus emlék ez csupán, melynek forgatagából kevés-magammal élve kerültem ki ugyan, de megsemmisült a Fort Hensel-i erőd, valamint az az impozáns emlékmű, mely a hősi Hensel Frigyes oroszánbátorságu halálközdelmét volt hivatott örök időkre megörökíteni.

Aki Karinthiában, Tarwistól Pontafelig a rövid vasúti utazást nem kíméli, az könnyűszerrel átgorhajthatja a volt osztrák-olasz országhatárt. A világháború előtt itt a Pontablana folyócska volt a természetes országhatár, melyen vashíd vezetett keresztül Olaszhonba. 1914 év őszén — jól emlékszem — a tulpártról a semleges magatartásban még tévovázó, de bizonyossággal ellenünk jól felkészült olasz katonák néztek farkasszemet velünk. Pontabla volt az olasz határállomás: régi olasz község komor házaival és szűk uccáival, míg az innenső oldalon: Pontafel, jökinézési osztrák városka. Tarwistól Pontafelig egy mély völgykatlanban, a Luschori-völgyben húzódik a vasútvonal. Kétoldalt hatalmas hegyek, a Luschori-alpok, melyeknek legnagyobb csúcsa 1792 méter a tengerszint felett, tetején kápolna fehérlik, a Luschori Máriával, Karinthia híres búcsujáráhelye, a világháború alatt hadállások, a legborzalmasabb hegyi harcok színhelye volt.

Alant a völgyben, a Pontafel-Tarwis utvonala mentén, Uggowitz és Malborgeth községek között, egyik magaslati oldalon állott a még „békében” épült „Fort Hensel” nevű osztrák utzároerőd, modern páncéltornyokkal, beépített ágyúkkal, földalatti kazamatákkal és táviróállomással (Festungs-Telegraphen Station, melynek parancsnoka voltam) felszerelve és a várfal országhatár néző oldalán a Hensel-emlékmű hirdette a mult század eleji nagy háború dicsőségét.

1915-ben Olaszország is belesodródott a pusztító háború viharába és

pergőtűzzel járult a tomboló koncerthez. Várhatóan kitűnő célpontnak bizonyult és a jó békében elképzelt erődítmények nem nagy ellentállást tanúsítottak a 30 és feles ágyulövegek ellen. A hetekig tartó makacs ostrom után itt kö-kövön nem maradt és még is Hensel Frigyes emlékműve egy birtokomban levő háborús csoportképen megörökítést nyert.

A kép itt fekszik előttem: az osztrák Landwehrhez tartozó, havasigypár-jelvényes, nagybajuszu tiroli császárvasadók között szerény-magmra ismerek, ellentétben az osztrákokkal: magyar ezredbeli, vitézköteses magyar nadragban feszít. A háttérben hat márványlépcső felett, a talapzaton, az erő és bátorság szimbolumaként életnagyságu ércoroszlán hever, mely mögött a sziklás hegy falába 3—3 méter egyenlőoldalú háromszög fehér már-

ványlap van beépítve, azon az emléktábla az alábbi vésett irattal:

Zur Erinnerung
an den Helden des K. K.
Ingenieur-Hauptmann
FRIEDRICH HENSEL
am XVII. Mai MDCCCIX.
und der mit ihm gefallen
Kampfgenosse
Kaiser Ferdinand.

Egy negyedszázad az időben, melyet a hősi Hensel karinthiai sírhelye és brassói szülőháza közt befutottam. Azóta is forr a világ. A régi háborúkat újak követik, a régi hadszínterekből újabb csatamezők válnak; az ellenségek ma barátok, holnap ellenségek és a hősi halottak sokaságát alig győzi befogadni az anyaföld.

Mi, kiöregedett hadfiak, annyi véres csaták élvemarádai tanui, a háború következményeinek ittfelejtett szenvedő hősei, álljunk meg egy pillantásra levett kalappal a hősi halott Hensel emléktáblái előtt és — emlékezzünk.
(Marosvásárhely.)

Fodor István.

Tengeren és levegőben dől el a háború kimenetele

A négy világrészben folyó, beláthatatlan végű diplomáciai mérkőzés hátteréből egyre élesebben emelkedik ki az a tény, hogy a tenger és a levegő hadszínter fontos szerepe ellenére a döntés mégsem történhetik meg mást, mint a nyugati fronton. A helyzet ebben hasonlít az 1914—1918-as világháborúhoz; viszont abban különbözik tőle, hogy ma a nyugati frontot sokkal bővebben kell értelmezni, mint huszonöt évvel ezelőtt. Míg akkor egyedül a földön küzdő seregek végső teljesítményei hozták meg a döntés percét s a tengeri hadviselés csak mint egy kisegítő szerepet játszott, most a tenger és a levegő szerepe minden eddig elképzelt mértékénél jobban előtérbe nyomul.

A szárazföldi és tengeri hatalmak vetélkedése

A különbség megítélésében komoly segítséget jelent a tárgyilagossá szemlélőnek, ha nem téveszti szem elől azt a német álláspontot, amelyet két nagyon illetékes szakértő fejtett ki. Az egyik, Hofhauser tábornok, Hitler legregibb, bizalmas párthívének és helyet tesének, Rudolf Hessnek volt háborús parancsnoka, terjedelmes és rendkívül érdekes könyvben széles alapokra fektette az európai hegemoniáért vívott évszázados küzdelem történetét. Szerinte ez a harc már régen a szárazföldi és a tengeri jellegű hatalmak vetélkedése s éppen ezért nem is juthat addig nyugvópontra, amíg a két ellentétes típusú katonai és gazdasági erő között végleg el nem dől: melyiknek kell a másik mögött beláthatatlan időre második helyre szorulni. A másik, ugyancsak kiváló szakember, aki a kérdésnek is más oldalát világította meg, már a most folyó háború heteiben hozta nyilvánosságra a berlini légügyi minisztériumnak, tehát Göring vezértábornagynak azt a véleményét, hogy a légi erő a szárazföldi hadsereg mellett egyenrangúságra tett szert s ugyan csak alkalmas arra, hogy mint valamelyik hatalom, adott esetben Németország jellegzetes fegyverneme, döntő szerepet játszhasson.

Hadihajó és repülőgép párbaja

A tengeri hadviselés kérdései közül az egyiket, amely régebben oly sok vitára adott okot, hogy tudniillik miként viszonylik egymáshoz a csatahajó és a repülőgép, az angol oldalon az eddigi tapasztalatok alapján eldöntöttnek tekintik. Szerintük a léghatalom a tengeri hadviselésben a legfontosabb tényező, amely a jövő háború kimenetelét döntően befolyásolja.

lehet a flotta tevékenységét megbénítani. A németek ezzel szemben azt az álláspontot képviselik, hogy a tényleges mérkőzés még ezen a fronton sem kezdődött meg s a jövő eseményei rácsafolnak az angol admirális bizakodására.

A másik haditengerészeti probléma, a tengeraltattjárók, valószínűleg gyorsabban a nagyobb nyilvánosság mellett fog megoldódni. Abban a pillanatban, amint az amerikai hadiszállítások megkezdődnek, a német U-hajók tevékenysége is a lehető maximumig emelkedik majd. Ha a józan ész nem diktálná, hogy a német flotta parancsnoksága nem tűrheti ezeknek a szállítmányoknak zavartalan hajókázását, akkor is erre kellene következtetni Göring nyilatkozatából, aki az amerikai gyárak szállításra kész nyolcszáz hadirepülőgépéről azt mondta: „Szép szám, tekintélyes szám, de még nincsenek ideát”. Valószínű, hogy azok az új nagyteljesítményű német tengeraltattjárók, amelyek létezéséről elsőnek olasz források számoltak be a hét elején, ebben a feladatkörben mutatkoznak majd be a világnak. Ugyanakkor az angol-francia flotta is a legnagyobb méretű előkészületeket tette a szállítmányok biztosítására. A támadó s a szállítmányt védő rendszerek megütkezése a kivállallók számára nemcsak rendkívül izgalmas, de nagyon sok következtetésre módot nyújtó, tanulságos látvány is lesz.

A légitámadás és légvédelem erőviszonya

Továbbra is — és talán még sokáig — eldöntetlen kérdés marad a modern légitámadás és a modern légvédelem erőviszonya. Aki az eddigi tapasztalatokból messzemenő következtetéseket akarna levonni, súlyos tévedéseknek tenné ki magát. A háború első kilenc hetének eseményei, ha kikapcsoljuk a lengyelországi, jórészt meglepetéssel alapuló tényeket, azt mutatják, hogy a támadók általában nem szerepeltek a várt sikerrel. Távolról sem. Azok az újjeléndi önkéntesek, akik a legelső időben támadták meg a német kikötőket a levegőből, rendkívül érzékeny veszteségeket szenvedtek. Ugyanez a sors érte a skót öblök és az északnyugati angol convoyok ellen támadó német bombázókat is.

A veszteségek általában 25—60 százalék között mozogtak s az elért eredmények nem igazolták ezeknek a veszteségeknek hasznos, szükséges voltát.

Nem szabad azonban elfelejteni, hogy egy a német, mint az angol-francia légiflotta eddig még nem lépte túl a járőrharcokat, a légi felderítések, esetleg az erőszakos felderítések arányait. A modern léggömbzárak percekig százhuszat lövő légvédelmi ágyúk és hat-hétszáz kilométeres sebességre könnyen képes vadászpilóták korszakában harminc gép támadása még csak számítási alapot sem ad arra, hogy mi történik, ha a rohamot három száz, ötszáz vagy még több gép hajtja végre. Biztos, hogy a veszteségek a támadók oldalán nagyon megnövekednek, de a szakértők azt is bizonyosnak tekintik, hogy a támadók nem jelentéktelen része mégis keresztüljut a légi tüzfűgönyön. Ezek azután, ha közben áldozatul is esnek a velük harcoló, nagy sebességű légi vadászoknak, mégis ledobják bombarakományukat és végrehajtják azt a pusztító feladatot, amelyre kiküldték őket.

Egy egészen nagyszabású légi roham problémái inkább a támadó oldalán jelentkeznek. Hogyan kell egységeit csoportosítani? Ha zárt tömegben támad, jobb célt nyújt a tűzértéknél s noha a bombák hatása pusztítóbb, támadó vonalának csak a szélei, ha úgy tetszik: szárnyai vehetik fel a gépfegyverharcot a védekező fél vadászai-val, maga a zöm nem. Ha hullámokban hajtja végre a rohamot, olyan pontos menetrendet kell az egyes repülőzredék számára megállapítani, amelyet már csak azért is szinte lehetetlen megtartani, mert az ellenfél beavatkozásának mértékét és időpontját a legjobb légi vezérkari főnök sem tudhatja előre.

Íme, ez a röptében felsorolt néhány szempont is mennyi magyarázatot ad arra, hogy miért késlekednek az igazlommal várt, egészen nagyszabású légi csaták. Mégis bizonyosnak kell tekinteni, hogy ez a késlekedés nem jelenti a repülőközvetek teljes végleges elmaradását.

Neményi Lili - jön?... nem jön?

(BUDAPEST.) Neményi Lili, aki bronzvörösre festette a haját, utraké-szen áll, hogy lemenjen Kolozsvárra és annyi sok év után, ismét az ottani közönség elé lépessen.

— Örül? — kérdezem, amikor találkozom vele a szálloda előtt, amelyben most még lakik.

— Nagyon örülök — feleli. — Csak tudja, néha arra gondolok, hogy egy nőnek nem tesz jót, ha hosszú idő után mutatkozik ifjúsága színhelyén.

— De hiszen, kedves művésznő, maga eleven cáfolat az idő múlására. Kitűnően néz ki, karcsu, jól öltözködik, hangja, szeme a régi élénk.

Nem változott rajta semmi, kivéve — mint mondtam — a haja.

— Sajnos, még nem kaptam meg a játszási engedélyt, de remélem, hogy hamarosan megjön.

Értésülésünk szerint Kádár igazgató és Bánffy Miklós gróf is közbenjárnak, hogy Neményi Lilit visszakaphassa a kolozsvári publikum. Talán mire e sorok megjelennek, sikerült is már az engedélyt megszerezniük.

— Jó, hogy találkozunk — mondom még Neményinek — most személyesen megcáfolhatja a válaszárol terjesztett pletykákat.

Elmosolyodik.

— Nincs mit megcáfolni. A szállodában ugyanazon a folyosón lakom az urammal, de mégis válnak.

— Összevesztetek?

— Nem. Barátságos uton válnak.

Nemsokára Horváth Árpád jön ki a szálloda kapuján. Elköszönök Neményi Lilitől, ki most Horváth Árpáddal folytatja útját az Erzsébet-körút felé.

Régebben az illet nem igen értették meg az embereket. A válás haraggal, engesztelhetetlen haraggal járt. Jobb idők ezek a maiak? ... vagy rosszabbak? A házasság szentségével együtt a válás szigora is megenyhült?

Kortörténet ez is. Páradtság, befeledés, cinizmus, közöny.

P. E.
PAYENSAZ
ARANY
URAI

(62.)

— Csodálatos, — hogy mennyit bir dolgozni.

Az amerikai ember tudja, hogy a businesshez nemcsak tudás, ügyesség, ötlet, hanem szerencse is kell és Harryt bámulatosan szerencsés embernek tartotta mindenki.

Mikor a konkurens vállalatok csak úgy, mint más szakmabeli cégek panaszkodni kezdett a nehéz helyzet miatt, mikor az európai gazdasági leomlás megfektette ugyancsak az amerikai piacot is, a Seemann et Comp részvénytársaság mindenki legnagyobb csodálkozására virult, fejlődött, hatalmasodott.

Harry több ízben kapott levelet Klinalgertől, amelyben az öreg közjegyző ugyanolyan dicséretekkel és áradozásokkal halmozta el a boldog Seemann nemzetség nevében, mint amilyeneket lépten-nyomon hallott környezetében is.

A kispolgárból gazdag emberré vált Seemannok hálálkodtak a gyarapodásukért. Jól jövedelmező üzletek be, ingatlanokba helyezték el az Amerikából guruló aranyukat, aprólékosan foglalkoztak testi és lelki jóllakásukkal, hízta és pöffeszkedtek, de amellett fukarkodtak, fogukhoz verték a garast és igyekeztek minél nagyobb biztonságba helyezni vagyonukat.

Harry olykor jóízűen mosolygott az aggodalmas érdeklődések fölött: „Vajjon normális-e a megduplázott jövedelem? Nem bocsátkozik-e a Seemann et Comp cég könnyelmű vállalkozásokba? Kérdezte egy-egy öreg, dijnokból, kishivatalnokból, úgynökből vedlett örökös.

Hogy lenézte Harry a kicsinyes, szór szálhasogató nyárspolgárokat. Mit értettek azok az üzlet lelkéhez? Nagy, merész vállalkozásokhoz, messzemenő kockázatokhoz és diadalmas örömhöz, mikor a beteljesülés igazolt minden merészséget, minden kockázatot.

Harry úgy dolgozott, mint a hadvezér. Elsősorban önmagában bízott: tapasztaltságában, tudásában és jórészt szerencséjében is. Feltétlenül bízott Eugen információiban is. Leleményesebb, jobbszimatú hadsegédet Napoleon sem kívánhatott volna magának.

Waldemar gróf is testestől-lelkestől üzletemberré vált Amerika levegőjében. A véreben, jellemében, egész egyéniségében rejlő intrikus megtalálta tehetségének talaját az üzletrengésben, amelyben élt. Kopókutyánál biztosabb szimattal szaglászták ki a lehetőségeket, alkalmakat mindenütt. Embereket kikérdezni, legrejtettebb terveiket, vágyaikat, ha nem is kiváltképpen, de napfényre hozni; az emberekkel elárusítani önmagukat, ebben messternek bizonyult az európai kéjenc.

Be tudott jutni minden társaságba. Előkelő neve, elegáns megjelenése, a rendelkezésére álló anyagi eszközök Minden ajtót megnyitottak előtte. Más dolga és rendeltetése tulajdonképpen nem is volt a vállalatnál; Harry nagyon jól tudta, hogy milyen feladatokat lehet reá bízni és megbecsülhetleneknek minősítette szolgálatait.

Minden este, mielőtt Eugen elindult volna Newyork legfényűzőbb éjjeli életébe és mielőtt Harry befejezte volna munkáját, a gróf felkereste barátját, dolgozószobájában és aszerint, ahogy programja engedte, vagy az ügyek fontossága megkívánta, többkevesebb hosszú ideig informálta barátját a helyzetről, a megtudott, vagy megszimátozott üzleti újdonságokról.

(Folytatása következik.)

Akiket a lép ittfelcjtett

A „lápi lovagok”: kalózok, pákászok, solymárok

Soha olyan ázsiai arcokat, mint az egykori csendi lép ittmardt népe közt. Erősen árnyalt, csontos, férfiasan metszett képére emlékeztetnek. Nagyon tanácsalanok. A lép lecsapolásával új helyzet elé állították. A halászkötődei, a pásztorkok, piócaszedők, lesipuskás nádibetyárok, darvászok és rákfogók elkorcsosult fiai vagy unokái. A külsejüknél inkább ki valóban a legszembetűnőbbben az ősi foglalkozás, a mostani, már földművelő lakosság közt az a csillagközi idegenség, amely oly lézengővé bélyegzi őket a „parasztk” előtt. Szemük metszése a legkülönbözőbb. Ferde, szűknyílású, alulról felfelé hasított és keskeny. Apró, összehúzott szemüvegük mereven repked — egyszer villogó sárga és mély, amelyen a vadra leső primitív emberé lehetett. Biztosan itélő, begyakorolt és áthat minden cserjét és bokrot, — máskor szürke és acélos, mint a lép ragyogó tükre, amelyen egy lehellenyi árnyalatváltozást észre kellett venni, hiszen a víznek alig kivehető elcsötétülése már egy áthaladó halcsoprot jelenthetett, bő zsákmány lehetőségét.

Egyszóval: a hűtlen lép partonhagyta az apró falvakat, amelyek híven őrizték cikk-cakkos, sokezerholdnyi partját. Apró piros tornyokkal, citromsárga nádkerítésekkel, zsuppos, nádas házacskaikkal, besétáltak andalognak és melán a nádas, sürt, gyékényes síkatorok közé, mint egy kiöltözött halász és szerelmes párja. Mert a községek csakugyan szerelmesek voltak ebbe az ősi vízirengetegbe, — halavadja-madara, erdeje-vesszeje-bokra adták a megélhetést. Börvely falu, ez a kis lápi Velence például dombróldombra, szigetről-szigetre húzódtott beljebb-beljebb, — a felvég még a szilárd parton épült, de viskói cölöplábakon, vesszőfallal értek egyik vízből kiálló dombtetőről a másikra, imbolyogva, mégis biztosan.

Kemencében fogták a halat

Nem félt a szobalakó, az ember, nem félt a kéménylakó, a golya sem. Nem félt az áradástól, mert a víz elől felhúzódtak a padlásra. A vesszőfalról leázott ugyan a tapasz, de apálykor az emberek leszálltak a golya mellől, a kéménytől, kiszédtek alacsony kemencéikből a visszamaradt csukákat — kemencében fogták a halat, ki hallott ilyet? — az iszapból ujjra kitapasztották a fal megcsupaszkodott bordáit s eleresztették bogarászó utjukra az ijedten kotyogó csirkéket, hollókat, ezer csibéjével, récével, libával, tyúkkal...

A pákász vette varsáját, a solymász „vadásztársát”, a sólymot ráültette bőrkeztűs kezére, sisakját szemére huzta, a halász vállára dobta kijavított hálóját, a lesijuskás ócska mordályát, a pásztorkarikását, a méhészek arcukra eresztették méhésztrostélyukat, mint holmi „lápi lovagok”, indult az élet tovább, a maga járásán s a nyüzsgő madársereg felszállva elhomályosította

az eget, mert csendes világában újfént megjelent az ember, léppel, törrel, hálóval, ésszel. Csellel és fortélyal.

Most a falvak, mint boldogtalan, izá razrakerült kopolytusz — idegen körzetben érezték magukat, a lép kiszáradt s a kéményekről is „leszáradt” a golyafészkek, mert nem volt többé „vadászterület”. A szép, sárga nádkerítések megfakultak, kirohadtak, helyüket elfoglalta a deszkapalánk, a nád-tető barna kévéi helyébe cserép került, a falak lenge oldalbordáit berakták tömör vályoggal és kémény téglával.

S az ember?

Még idegenebbül érzi magát a hirtelen, átmenet nélkül rákényszerülő új életformában — a föld tervszerű művelésében. Eddig is szántottak-vetettek a lápi gazdálkodás kiegészítéseképp, de az igazi, fegyelmezett, stabil földművelésbe nehéz beleszokniok. Míg a lápból éltek: emberi östermésze tük spontán szabadságvágyának keményebb munka között rá kell kényszerülniök a piactermelesre, kalkulálni és alkalmazkodniok kell: nincs mód többé, hogy a zárt társadalmi formációt nem nagyon óhajtozó ősemberi gondtalanság lelkük mélyéről feltörhessen. „Ősi soron” voltak ők szabad magyarok s a vármegye se nagyon parancsolt nekik. Igaz is, hogy a lép ingoványai közé semmiféle percekutor, csendbízott, vagy adószedő nem jutott be az ő akaratuk ellenére, hacsak nem számolt azzal: a kellemetlen halál-nemmel, hogy elnyelje a bűri és a hinár.

Mint a mesék víziemberei...

Ezek a lápi fiak ma is olyan satnya, szikár és alacsonytermetű emberek, mint a lápi környezet miatt ahhoz alkalmazkodó őseiké volt. Nem sokan vannak már, — de meg lehet ismerni őket. Arcsontjuk keményen kivésott, kifeszül rajta a sárgásbarna bőr a tekintet a szem visszahúzódtott üregéből gyanakodva és tartózkodással irányul a világra. Leaptát életkedvük szinte halászmesei primitív „víziemberé” emlékeztet, akit egy mesésen erős hálólal fogtak s csodájára jártak, mert pikkelyek nőtték be a testét, tagjai uszonyoszerűen formálódtak el, szem bogara tühegynyi és mereven repkedő. Mikor megakarták kötözni, rugott-csapdosott s csak a legerősebb pákászok bírtak vele. Kunyhóagashoz kötötték vastag kötéllel, de megszökött, hiába vetettek neki kövér pontyokat, valami ismeretlen mocsári hatalom elszöktette.

Ezekben a pákászunokákban is van ilyen másvilági és élehetetlen vonás, mint akit végtelen lehetőségekből helyeztek véges határok közé, nem értik az események ritmusát egy más világ rend törvényében inog-billog léptük, tétovák, csaknem légiesen szomorúak. Hogy is tudnának ők szántani-vetni, súlyos ekeszarvát fogni, weissmanfrédi acélosorszályt meríteni az agyagos barázdákba?

pedig a népegészségügyi minisztérium előírása szerint hetenként átlag 6000 személyt juttatnak a rég egészségtelen lakásokból teljesen korszerű, minden egészségügyi követelménynek megfelelő otthonba.

Olaszországban 1938-ban a különböző hitelszövetkezetek és a fasiszta népjóléti intézet 281 millió lírát fordítottak lakásépítésre. Ez az összeg nem foglalja magában a magánosok által lebonyolított építkezések költségeit. 1939-ben egyedül a fasiszta népjóléti intézet 185 millió lírát kíván igénybevenni lakásépítésre. 1937 és 1939 között a fasiszta párt néplakás építési mozgalmára 661 millió lírát használtak fel. Az 1935. végéig ujonnan épült kislakáshoz jutottak száma 336.000 volt, ennek az évnél a végén 530.000-re emelkedik számuk.

Az Egyesült Államokban a munkügyi minisztérium kezdeményezése alapján a különböző városok és szövetségi államok tavaly 356.000 lakás-egységet készítettek, 330 millió dollár értékben. Az Egyesült Államok lakosságának átlagos anyagi színvonala lényegesen jobb, mint az európai államok lakosaié, így nincs szükség arra, hogy a hatósági lakástermelés különösen nagy legyen.

Dániában egyenesen lakásfelesleg van. A többgyermekes családoknak előírják, hogy csak olyan lakást bérelhetnek, amelynek lakóhelyisége legálább annyi, ahány tagja van a családnak. Ez a hatósági beavatkozás már csak azért is sikerrel jár, mert az országban általános jólét uralkodik és a vagyonos elemek valósággal versenyeznek abban, hogy a szegényebb osztályok helyettén segítsenek.

Norvégiában bármely bérlemény bérlet tartama alatt kiderül, hogy a bérleményben olyan hiányosság van, amely értékét csökkenti.

Svájcban csak hatósági hozzájárulás alapján lehet lakbért emelni.

A nők fogyókúrája és rövid szoknyája okozza az új gazdasági válságot. Newyorkból jelentik: Norman W. Dewitt torontói egyetemi tanár a gazdasági helyzetről tartott előadásában kijelentette, hogy az új gazdasági válság főként a nők okozzák soványító életmódjukkal és a rövid ruha divatjával. Amerikában ma 26.000.000 nő akar fogyni és ha ezek csak heti egy kilóval csökkentik táplálkozásukat, az ország élelmiszerfogyasztása heti 25 millió kilóval csökken. Ugyanez áll a ruházódásra; ha a divathölgyek egy alsóruhával kevesebbet viselnek, vagy egy-két centiméterrel rövidítik szoknyájukat, sok százezer méterrel csökken a szövetfogyasztás.

Pénzbírságra ítélték, mert álman káromkodott. Londonból jelentik: Easton közrendő egy éjszaka Windsor uccán járva cifra káromkodást hallott egy ház nyitott ablakán át. Villanylámpájával a hang irányába világított és megpillantotta a ház földszinti hálószobájában Ernest Davist, aki mélyen aludt és álmanban káromkodott. A rendőr feljelentésére a bíróság illetékes kifejezések használata miatt egy font pénzbírsággal sújtotta Davist, aki hiába hivatkozott arra, hogy nem volt tudomása az álmanban használt illetlen szavakról.

A tökéletes ház. Londonban most készült el a legkélelőbb modern ház: négy szobájával, konyhájával, fürdőszobájával, autógarázsával és pin-céjével együtt az egész ház a föld alatt van. Fölötte betonlapok, az alatt van a padlás és csak úgy következnek a lakószobák. Az emberiség fejlődése — ebből is látszik — teljes kört irt le újra barlanglakók lettünk.

Meghalt egy híres svájci orvos-tanár. Bernből jelenti a Rador: Dr. Bernhard Oszkár, a helio-terápia feltalálója 78 éves korában szerdán éjjel meghalt. Bernhard Oszkár dr. őriási eredményeket ért el a helio-terápia, vagyis a fény-gyógykezelés felhasználásával, amely világszerte elterjedt.

Dániában lakásfőlösleg van
svájcbban csak hatósági engedéllyel lehet lakbért emelni

(BUDAPEST.) A „Városok Lapja” c. szaklap egyik legutóbbi számában rendkívül érdekes közlemény foglalkozott a külföldi szociális lakástermelésével. A cikk szerint: 1938-ban a Német Birodalom korábbi területén 305.526 lakás készült. E lakások közül 276.00 új, a többi átalakított. 1937-hez viszonyítva az új lakások termelése 10.6 százalékkal visszaesett, gondosan ügyelt azonban a birodalom arra, hogy azokon a helyeken, ahol ennek szociális értelme megvan, a lakástermelésben visszaesés ne mutatkozzék.

Anglia lakásépítési tevékenysége egészen rendkívüli. A lakásépítési mozg

galom legfőbb vezetője a népegészségügyi miniszter. A világháború óta Angliában négymillió új lakást építettek, ami azt jelenti, hogy a békeidők lakásainak száma 50 százalékkal gyarapodott e husz év alatt. Nagybritánia különös gondot fordít arra, hogy az elavult, egészségtelen lakásokat tervszerűen lerombolja. Erre égetően nagy szükség is van, mert az angol ipari városokban százezerszázmra éltek a munkások teljesen elavult, minden egészségügyi követelményt nélkülöző lakásokban. A tömegnyomor legszörnyűbb tanyáit már a háborút követő tíz esztendőben kiirtották, jelenleg